

ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ

ΣΥΡΙΑΝΩΝ

από το 1900

Βραβείο Ακαδημίας Αθηνών 2020

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΣΥΡΙΑΝΩΝ

Ύλη από την Ηλεκτρονική Έκδοση

01/07/24—30/09/24

Έτος 29ο Τεύχος 114

**Φεγγάρι του Καλαμποκιού..
στην Ερμούπολη**

ΑΝΤΙ ΠΡΟΛΟΓΟΥ

Από τον Χρήστο Θανόπουλο

Ένα ακόμα καυτό καλοκαίρι πέρασε και η όμορφη Σύρα μας κατακλύστηκε από Έλληνες και ξένους επισκέπτες.

Το νησί μας σαν σειρήνα μαγεύει τους επισκέπτες, όχι μόνο με τις φυσικές της ομορφιές, αλλά κυρίως με την ιστορική, αρχιτεκτονική κληρονομιά της και τα πολιτιστικά δρώμενα.

Το φετινό καλοκαίρι, ήταν η πρώτη θερινή περίοδος λειτουργίας του Ιστορικού Μουσείου Ερμούπολης, ενός μουσείου ευρωπαϊκών προδιαγραφών, επίτευγμα προσπαθειών 40 ετών του Λυκείου Ελληνίδων Σύρου και του Δήμου Σύρου – Ερμούπολης. Ένα μουσείο ύμνος του ευρωπαϊκού–αστικού πολιτισμού της Ερμούπολης, αντάξιο της ιστορίας της, που φιλοδοξεί να είναι ένα ζωντανό κύτταρο του νησιού.

Η θερινή συνεστίαση του Συνδέσμου Συριανών είχε μεγάλη απήχηση και επιτυχία, αναθερμαίνοντας τις σχέσεις και τις αναμνήσεις των μελών και φίλων του Συνδέσμου Συριανών.

Μπήκαμε όμως στο φθινόπωρο, με τα πρωτοβρόχια και μια καινούρια σεζόν ξεκινάει, με πολλές και ενδιαφέρουσες δραστηριότητες. Σύντομα θα κυκλοφορήσει το νέο μας ημερολόγιο για το 2025, με θέμα «Λιμνήν Ερμουπόλεως, Λιμνήν Ευημερίας και Πολιτισμού», που δημιούργησε και επιμελήθηκε η έφορος του Συνδέσμου Συριανών κ. Ντίνα Συκουτρή – Ανδρειωμένου. Επισημαίνεται η τεράστια σημασία του λιμανιού για τη Σύρα μας, αλλά και ο ζωτικός ρόλος του Συνδέσμου Συριανών για τους απόδημους Συριανούς και το νησί.

Σας περιμένουμε όλους, στις εκδηλώσεις μας.

Με το καλό να ανταμώνουμε, με υγεία και χαρά!

ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΣΥΡΙΑΝΩΝ

Έτος Ιδρύσεως 1900

Πατριωτικό - Πολιτιστικό - Φιλανθρωπικό Σωματείο

3ης Σεπτεμβρίου 56 - 5ος Όροφος

10433 Αθήνα

Τηλ : 210 8226785

E-Mail : syn.syrianon@gmail.com

: synsyrianon@synd.gr

Ιστοχώρος : www.synd.gr

Ηλεκτρονική Διαδικτυακή Έκδοση

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΣΥΡΙΑΝΩΝ

Ενημερωτικό Περιοδικό

Έτος 29ο - Τεύχος 114

ΙΟΥΛ - ΑΥΓ - ΣΕΠ 2024

ISSN 2241 - 9497

Υπεύθυνος Έκδοσης

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΣΤ. ΒΑΦΙΑΣ

Πρόεδρος Συνδέσμου

Δημιουργία - Ενημέρωση

Κωνσταντίνος Ν. Παπαπολίζος

Διόρθωση κειμένων

Χρήστος Θανόπουλος

Συνεργάτες παρόντος τεύχους αλφαβητικά

Δημήτρης Βοϊκος

Χρήστος Θανόπουλος

Τάκης Κυριτσόπουλος

+Ανδρέας Πασσάς

Νίκος Σαλίβερους

Μερόπη Σπυροπούλου

Δακτυλογράφηση Κειμένων

Χρήστος Θανόπουλος

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΑΠΟ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Τα ενυπόγραφα κείμενα εκφράζουν τις προσωπικές και μόνο θέσεις των συνεργατών συγγραφέων τους και συνεπώς δεν απηχούν τις θέσεις του εντύπου μας, το οποίο όμως διατηρεί το δικαίωμα να τα τροποποιεί όταν αυτό κριθεί αναγκαίο.

Ψηφιακή Εκτύπωση Περιοδικού από την «Γράμμα Εικόνα» του Νίκου Χατζίρη
Ζακύνθου 16 – 11361 Αθήνα Τηλ 2108841197

Η Εικόνα του Εξωφύλλου είναι από δημοσίευση της Κυρίας Λίτσας Παππά στο Face Book

ΣΥΝΕΣΤΙΑΣΗ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΣΥΡΙΑΝΩΝ

ΣΤΗ ΣΥΡΟ

Κείμενο και φωτογραφίες από τον Χρήστο Θανόπουλο

Την Δευτέρα 19 Αυγούστου 2024, πραγματοποιήθηκε η θερινή συνεστίαση του Συνδέσμου Συριανών, στον υπέροχο κήπο του ξενοδοχείου «Ερμής», με τη συμμετοχή 42 μελών και φίλων.

Την εκδήλωση τίμησε με την παρουσία της η μεγάλη φίλη, μέλος και χορηγός του Συνδέσμου Συριανών κ. Ζαφειρία Λαυρεντιάδου.

Συναντήθηκαν παλιοί φίλοι και συμμαθητές, θυμήθηκαν τα παλιά, αντάλλαξαν απόψεις, γεύτηκαν τα πεντανόστιμα φαγητά και τις περιποιήσεις του πολύ εξυπηρετικού προσωπικού.

Η Άννα Βαφία υπενθύμισε γεγονότα που σημάδεψαν την ιστορία της Σύρου.

Η αυγουσιτιάτικη πανσέληνος καθρεφτιζόταν στη θάλασσα, ενώ το αναζωογονητικό θαλασσινό αεράκι φυσούσε απαλά. Η βραδιά κύλησε ευχάριστα σε κλίμα εγκαρδιότητας και συναδέλφωσης. Και του χρόνου με υγεία!

«... ΕΡΜΟΥΠΟΛΗ ΑΡΧΟΝΤΙΣΣΑ, ΡΗΓΙΣΣΑ ΣΤΙΣ ΚΥΚΛΑΔΕΣ»

του +Ανδρέα Γ. Πασσά,
Δικηγόρου Αθηνών επί τιμή

Σκοπός μου είναι να καταχωρήσω στο παρόν τεύχος ένα, κατά την γνώμη μου, εξαιρετικό ποίημα για το νησί μας, που μέσα στις επτά στροφές του εγγίζει τις ομορφιές της πατρίδας μας και τις διαχρονικές συγκινήσεις μας.

Φαίνεται ότι, το ίδιο με εμάς τους Συριανούς, ένας ξένος επισκέπτης μας εθαύμασε την Σύρα μας, συγκινήθηκε και την περιέγραψε σε αυτοσχέδια έμμετρη σύνθεσή του, όταν τον Αύγουστο του 1987 επισκέφθηκε οικογενειακώς το νησί μας για τις διακοπές του.

Ο επισκέπτης μας και θαυμαστής μας είναι ο δικηγόρος και πρώην Νομάρχης Πάνος Γύφτουλας, και ο θαυμασμός του αυτός αποτυπώθηκε ομοιοκατάληκτα, ως εξής:

Σ Υ Ρ Α

Με τα σινιάλα της καρδιάς σου στέλνω μπενετάδες¹,
Ερμούπολη αρχόντισσα, Ρήγισσα² στις Κυκλάδες.
Σκαρφαλωμένη στο βουνό αγέρωχη κι' ωραία
φαίνεσαι σα ν' αποζητάς της Παναγιάς παρέα.
Της Παναγιάς που σ' έχρισε με τόση
καλοσύνη, να αγκαλιάζεις στοργικά Φραγκιά
και Ρωμιοσύνη.
Τ' άσπρο, τ' απέριπτο το φως, έθρεψε τα παιδιά
σου Σουρήδες και Ροϊδήδες στη γαλανή αγκαλιά
σου.
Τα όμορφα σπιτάκια σου, οι αυλές, τα
καλντερίμια, γαλάζιες ουρανόπετρες που παίζουν
με το κύμα.
Μεσ' το μυαλό μου τριγυρνούν σαν είμαι μακριά
σου και με καλούνε θελκτικά ναρθώ πάλι κοντά
σου.
Και η ψυχή μου ανασκιρτά, ώ δεύτερή μου μάνα,
κάθε φορά π' ακούγεται τ' ΆηΔημητρίου
καμπάνα.

¹ μπενετάδες = χαιρετισμούς

² Ρήγισσα = Βασίλισσα

«Ο ήλιος πάντα δύνει για ν’
ανατείλει ξανά.
Να το θυμάσαι αυτό κάθε φορά
που ξαπλώνεις
και λες καληνύχτα»

Ανώνυμος

Όλα τα ανθρώπινα πλάσματα
έχουν τρεις ζωές:
την δημόσια, την ιδιωτική και την
μύχια»

ΓΚΑΜΠΡΙΕΛ ΓΚΑΡΣΙΑ ΜΑΡΚΕΖ

Καλό ξημέρωμα ...

*Μερόπη Ν. Σπυροπούλου
Ομότιμη καθηγήτρια ΕΚΠΑ,
βραβείο Ακαδημίας Αθηνών*

Συνήθως, οι πρώτες ώρες του βραδινού ύπνου ανακουφίζουν το σώμα που χαλαρώνει μετά από μια κουραστική μέρα και βυθίζονται το μυαλό σε μια κατάσταση μη συνειδητοποιημένης ανυπαρξίας, η οποία μπορεί να διακόπτεται μόνο, ασυνείδητα και ακούσια, από στιγμές άυλης και φανταστικής ζωής, μέσα στα όνειρα.

Την ώρα όμως που εκείνο το ομιχλώδες και θολό γκριζό φως – ο ήρεμος προάγγελος της αυγής – γλιστράει απαλά ανάμεσα από τις γρίλιες και, πλησιάζοντας ακροπατώντας στο μαξιλάρι, προσπαθεί να ανασηκώσει το μυαλό από τα βάθη της σκοτεινής παραίτησης και να το οδηγήσει προς την ανηφοριά της συνείδησης, αρχίζει μια άλλη διαδικασία. Αυτή είναι, συχνά, η ώρα κάποιων απρόσκλητων επισκεπτών ή, για να είμαι πιο ακριβής, μάλλον είναι η ώρα των «εισβολέων».

Σκέψεις πολλές, ανάκατες, ανεξέλεγκτες, αδιάκριτες, αιφνιδιαστικές και, συχνά, παράταιρες, παίρνουν το σχήμα ενός ανεμοστρόβιλου κι αρχίζουν να παγιδεύουν το μυαλό στην δίνη τους. Σκέψεις, που μπορεί να σχετίζονται με πρόσφατα ή απόμακρα γεγονότα του χθες, ή με άλλα, ευχάριστα, δυσάρεστα, βαρετά ή ανησυχητικά, προγραμματισμένα και αναμενόμενα μέσα στην μέρα που ξημερώνει. Συνήθως, όμως, οι σκέψεις, που αφορούν το αύριο, έρχονται δεύτερες.

Οι πρώτες κοφτερές σκέψεις του στρόβιλου σπρώχνουν, προς το κέντρο της συνείδησης, διάφορα ετερόκλητα στοιχεία. Άλλοτε είναι κάποια ασυνάρτητα κομμάτια από στιγμιαίες εικόνες και, άλλοτε, είναι κάτι μικρά αγκαθωτά άγχη και ανεπαίσθητοι τρεμουλιαστοί πανικοί, ή κάποιες βουβές τύψεις και ενοχές που, όμως, με το επίμονο βλέμμα τους, σαν να προκαλούν μια ανατριχίλα στην σιωπή.

– Είναι εκείνη η, από τόσο καιρό, οφειλόμενη συλλυπητήρια επίσκεψη, που παραμελήθηκε και δεν πραγματοποιήθηκε τότε που έπρεπε.

- Είναι το ευγενικό γράμμα, που μαραζώνει μήνες αναπάντητο σε μια άκρη του γραφείου σου.

- Είναι η εκκρεμότητα μιας δυσάρεστης υποχρέωσης, που δεν σταματά να στριφογυρίζει κάτω από την καταπιεστική αναβλητικότητα.

- Είναι εκείνος ο, κάπως μουντός, απόηχος από το πρόσφατο, λίγο άχρωμο, τηλεφώνημα του ξενιτεμένου παιδιού.

- Είναι εκείνο το παιδάκι που, σιωπηλό, άπλωσε το χεράκι του περιμένοντας, κι εσύ, βιαστικός και αδιάφορος, το προσπέρασες.

- Είναι εκείνη η λέξη, που κάποτε πλήγωσε εσένα ή τον απέναντί σου. Το ίδιο κάνει, το ίδιο πονά.

- Είναι εκείνο το ψέμα, που κάποτε ξεστόμισες, σκόπιμα ή έστω από επιπολαιότητα, και παραμένει επίμονα ανεξίτηλο.

- Είναι εκείνο το πικρό παλιό μυστικό, που μάταια προσπαθείς, χρόνια τώρα, να ξεχάσεις.

- Είναι εκείνη η συγγνώμη, που σε κάποιον την οφείλεις και υπομονετικά περιμένει να βγει από τα σφιχτοκλεισμένα χείλη σου.

- Είναι εκείνο το λυπημένο βλέμμα του γονιού σου, που περίμενε άδικα έναν γλυκό σου λόγο, ένα χάδι στα άσπρα μαλλιά.

- Είναι τόσα ...

Αλλάζεις θέση στο μαξιλάρι, σφίγγεις τα βλέφαρα, εύχεσαι να σε πάρει, για λίγο, ο ύπνος, ενώ συγχρόνως, αμυνόμενος, ασυναίσθητα, προσπαθείς να ξεχωρίσεις κάποιες μικρές φωτεινές αναλαμπές, εκεί, πίσω από το μουντό σύννεφο που σε έχει μισοσκεπάσει.

- Είναι εκείνη η υπέροχη ανατολή του ήλιου, που, ένα καλοκαίρι, αντίκρισες με τους αγαπημένους σου, από το κάστρο της Μονεμβασιάς.

- Είναι τα γεμάτα, από αγάπη τελευταία λόγια της μάνας, όταν σε αποχαιρετούσε.

- Είναι εκείνο το χαμόγελο του παιδιού σου, για μια σημαντική επιτυχία του.

- Είναι το δυνατό αγαπημένο χέρι που σε στηρίζει χρόνια τώρα ...

- Είναι ένα πανέμορφο ηλιοβασίλεμα στην Λευκάδα, που έδωσε τόση χαρά στον παλιό φίλο...

- Είναι τόσα ...

Το μυαλό αναδεύεται ανήσυχο. Το σώμα, είτε παραλύει αποκαμωμένο απ' αυτόν τον ανελέητο καταιγισμό, ή αλλάζει συνεχώς θέση - στην προσπάθεια να βοηθήσει, θαρρείς, το μυαλό να αποδράσει από τον οδυνηρό κλοιό - καθώς, αργά και ανεπαίσθητα, οι σκιές, που κουρνιάζουν εδώ κι εκεί, μέσα και έξω από την

συνείδηση, σαν να μεταμορφώνονται σε αληθινές γνωριμίες, άλλες καλόδεχτες και άλλες όχι.

Σιγά-σιγά, το δωμάτιο, κάπως παίρνει να μορφοποιείται από μια γαλακτόχρωμη απαλή ανταύγεια. Και, σε λίγο, αυτή η ανταύγεια, θα καταλήξει σ' αυτό που είναι το χαμόγελο του Δημιουργού στην πλάση, το φωτεινό ξημέρωμα.

Τότε είναι που η ψυχή, στα μύχια βάθη της, βουβά και μυστικά – ίσως ακόμα και χωρίς να το συνειδητοποιεί ολότελα ο νους – θα νιώσει την ανάγκη να ζητήσει βοήθεια για φώτιση, μετάνοια, στήριξη, παρηγοριά, συγχώρεση και ανακούφιση, με μια αληθινή, άηχη προσευχή.

Μια προσευχή προς τον Θεό της Αγάπης, ο οποίος είπε τα αξεπέραστα λόγια: «Κύριε, άφες αυτοίς». Μια προσευχή σ' Αυτόν, που μπορεί να ακούει όποιον του ανοίγει την καρδιά του, μέσα στο μυστηριακό και, συχνά, εξουθενωτικό σύθαμπο της ζωής. Αυτό, που ενεδρεύει απρόσμενο ανάμεσα στο σκοτάδι και το φως, εκεί κοντά στο όποιο αληθινό ξημέρωμα.

Ένα ξημέρωμα που, πάντα, σαν χάρη αφάνταστη, ακολουθεί το πιο βαθύ σκοτάδι και – ευλογημένο καθώς πλησιάζει – μας φέρνει το, πολυσήμαντο και καλόδεχτο, ρόδινο μήνυμα της ελπίδας.

Καλό ξημέρωμα!

Από το βιβλίο: «Στοχασμοί και Απόηχοι», εκδόσεις Αρχονταρίκι, Αθήνα 2021

ΣΥΡΙΑΝΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ

ΔΟΥΛΕΙΕΣ ... ΜΕ «ΦΟΥΝΤΕΣ»

=====

Από τον Τάκη Κυριτσόπουλο

Απόγευμα Τρίτης και στο ψιλικατζίδικο του Ζεβανζέλ επικρατούσε το αδιαχώρητο! Το αναμμένο μαγκάλι στο μέσον είχε κορώσει παρ' ότι η ζέστη έξω ήτανε εφιαλτική!

Ο Ζεβανζέλ καθότανε στην ... επισκοπική του μπερζέρα και τριγύρω του καμιά δεκαπενταριά παιδιά τον άκουγαν να διηγείται ιστορίες με πρωταγωνιστή φυσικά τον ίδιο!

– Διαδίδουμε μάστορα, πετάχτηκε χωρίς να σηκώσει πρώτα το χέρι του να πάρει άδεια να μιλήσει, ο Αργύρης, πώς στο Κάιρο τότες, νταραβεριζόσουνα με ... «μαυράκι», γι' αυτό καζάντισες!

– Σκάσε, βρε, και θα με ζεματίσεις, φώναξε και έτρεξε να του φράξει με την απαλάμη του το στόμα, διότι δεν επιθυμούσε να δώσει τορρό στις ξομπλιάστρες του μαχαλά!

Τότε ο Λευτέρης ο Φαρίνας, παιδί της πρώτης δημοτικού, ακούγοντας περί «μαυράκι» το λιγουρεύτηκε και θέλησε σαν παιδί κι αυτό να το δοκιμάσει.

– Δώσε και μένα, μπάρμπα!

– Νισάφι ρε, θα μου κλείσεις το σπιτικό, αναψοκοκκίνισε ο γέροντας, που δεν ήθελε επ' ουδενί να πέσει σε αβανιά και να τραβηχτείται.

– Ούουου, τέλω «μαυράκι», τέλω «μαυράκι» άρχισε να τσιρίζει το πιτσιρίκι, νομίζοντας ότι πρόκειται ... για κάποιο ζαχαρωτό!

– Ρε μπελάς, που με βρήκε σήμερα! Πάει δεν γλυτώνω τον νταμπλά!

– Τέλω «μαυράκι», ρε γέρο ξούρα, κυλίστηκε χάμω ο μπόμπιρας.

– Εκτραηλιζέσαι, Φαρίνα, παιδί μου, και θα σε βαρέσω άπαξ ...

Απόξω περνούσε όλως τυχαία η Θάλεια. Άκουσε τ' αναφιλητά και μπήκε στο κατάστημα, όπου πήρε το μέρος του παιδιού.

– Ε, δώστου και συ ένα ... γραμμάριο του παιδακιού. Τι ψυχή θα παραδώσεις;

– Έλα και το ορέγομαι, θείο ...

– Μέχρις ενός ορίου, ρε Φαρίνα, ξέσπασε άγρια. Μετά όμως το ξανασκέφτηκε και θέλησε ν' αστειευτεί με το μικρό.

– Τέλος πάντων, είπε κι έκλεισε το μάτι στους άλλους, έλα να σου δώκω ένα κομμάτι να μ' αφήσεις ήσυχο ... και τσιμουδιά όμως, έτσι;

Χωρίς χρονοτριβή άνοιξε προσεχτικά ένα κουτάκι κι έδωσε έναν κόκκο ... λιβάνι στον πιτσιρί, δήθεν πως ήτανε ... μαύρο!

– Αυτό δεν μου μοιάζει για «μαυράκι», πονηρεύτηκε ο Φαρίνας.

– Κι ελόγου μου έχω την εντύπωση πως νοθεύεις τώρα τελευταία τα προϊόντα σου, μαστρο Βαγγέλη, δυσανασχέτησε και η Θάλεια, γυναίκα ελαφρόμυαλη!

– Μα τι λες τώρα κυρά μου, υπεραμύνθηκε του εμπορεύματός του ο Ζεβανζέλ. Πρόκειται ... περί ινδικής κάνναβης πρώτης διαλογής! Δες το προσεχτικά παρακαλώ στο

φως του ήλιου. Ομιλούμε για πράμα γνήσιο και αγνό. Κεχριμπάρι!

Άρπαξε ο Φαρίνας το λιβάνι με λαχτάρα και έφυγε τρέχοντας να πάει, όπως του υπέδειξαν, να το καπνίσει στα χαλάσματα!

Ακάθεκτος ο Ζεβανζέλ συνέχισε ν' ανιστορεί τα ανδραγαθήματά του στα παιδιά για ώρα πολλή, μέχρι που γύρισε ο Φαρίνας κρατώντας το κεφάλι. Οι υπόλοιποι άρχισαν την καζούρα.

- Μπράβο, ρε Λευτέρη, σιδεροκέφαλος!
- Τι απόκαμες μικρέ, επενέβη ο Ζεβανζέλ αποκαθιστώντας την τάξη. Σου άρεσε ... το μπακλαβαδωτό;
- Να σου πω ψέματα, ρε μπάρμπα; Καθόλου δεν τ' απόλαψα! Φαίνεται για να με ξεφορτωθείς, μου 'δωκες μαυράκι ... μαϊμού να φουμάρω!
- Πώς και ξεστομίζεις τέτοια βαριά κουβέντα;
- Μα δεν κατάλαβα τίποτα, πάππου. Σαν να φούμαρα αέρα κοπανιστό!
- Τολμάς ρε, να προσβάλλεις το είδος μου; Κόφτο γιατί αγριεύω ...
- Να. Μα τη χάρη της Παναγίας, μάστορα ...
- Μα τι πήγε στραβά τέλος πάντων, βρε παιδί μου; Το δικό μου ... «πράμα» και νεκρούς ανασταίνει!
- Φαίνεται τότε πως την ώρα, που φουμάριζα, θα είχε βγει καμιά θεούσα να θυμιάσει, γιατί η μόνη μυρουδιά που κατάλαβα, ήτανε εκείνη του ... λιβανιού! Αλλιώς δεν ξηγιέται!

Τα πράγματα μοιάζανε να κυλάνε ομαλά για τον Ζεβανζέλ αρχικά. Όμως σε λίγο διάστημα μέσα το ένα παιδί το είπε στο άλλο, εκείνο στο γονιό του, ο γονιός στο δάσκαλο και έτσι η υπόθεση βγήκε στο μείντανι και ιδεαστήκανε οι γείτονες!

- Ντροπή του, του παλιανθρώπου να εθίζει τα παιδιά μας στις ναρκωτικές ουσίες!
 - Παναγία Τριάς, ελέησον ημάς!
 - Και όχι τίποτις άλλο, αλλά στέλνουμε τα βλαστάρια μας σ' αυτό το άντρο της διαφθοράς, Καλλιρρόη μου!
 - Μαύρη να 'τανε η ώρα!
 - Κάποτες όμως πέφτουμε οι μάσκες ...
 - Πες το ψέματα, κυρ Ανάργυρε ...
- Βρεθήκανε και κάποιοι καλοθελητάδες, που το σφυρίξανε στο χαφιέ του μαχαλά και 'κείνος έτρεξε στην αστυνομία.
- Το και το, κυρ αστυνόμω. Να' σας ορκίζομαι στα παιδιά μου!
 - Προφανώς, αγαπητέ μου σπιούνε, βρισκόμαστε μπροστά στην άκρια του μίτου της συμμορίας, που διακινεί ναρκωτικά στο νησί!
 - Σώσον, Κύριε, τον λαόν Σου!

Στην αρχή ξένισε τον Ζεβανζέλ το γεγονός να βλέπει την πελατεία του ν' αραιώνει

σαν ... τα μαλλιά του! Κατόπιν παρατήρησε πως οι άνθρωποι αλλάζανε δρόμο, για να μην περάσουνε μπροστά απ' την πόρτα του μαγαζιού του. Τέλος, πρόσεξε κάποιον καμπαρντινάτο καρσί να στέκεται με τις ώρες έχοντας ανασηκωμένο το γιακά, να φορά μαύρα γυαλιά, να 'χει κατεβασμένο το μπορ της ρεπούμπλικας και να προσποιείται πως διαβάζει εφημερίδα!

Φίδια μαύρα τότε ζώσανε τότες, καθώς ψυχανεμιζόταν πως κάτι πήγαινε στραβά! Και επειδή φοβότανε τις σπιουνιές, άρχισε να τρέμει και τη σκιά του!

Όμως, το ίδιο κιόλας απόγευμα ο καβουράκιας χτύπησε την πόρτα του μαγαζιού του.

– Του κυρίου Ζεβανζέλ το κατάστημα είν' εδώ, παρακαλώ;

– Έτσι γράφει η ταμπέλα απόξω ...

Ο άλλος τότε έβγαλε απ' την τσέπη του μια ζελατίνα και τη μοστράρισε στη φάτσα του Ζεβανζέλ ...

– Δίωξις ναρκωτικών. Είσαι να κάνουμε μια τσάρκα ομού; Για ... έλα, που σε γυρεύουμε ...

Εγώ τι να σου μολοήσω, το είχα ψυλλιαστεί βέβαια προ καιρού, κερά Ροδάνθη μου, αλλά δεν είχα βλέπεις αποδείξεις τεστιμόνια ...

– Κάλλιο αργά παρά ποτές! Γλυτώσαμε από έναν εφιάλτη, δε λες, Νερατζιά μου! Τον συλλάβανε επιτέλους τον διακινητή!

– Πηγαδάκια περιέργων άρχισανε να σχηματίζονται εδώ κι εκεί. Και αζάφνου βγήκε παράρτημα ...

– Τρέξτε καλέ, τότε πάνε ... να τότε τουφεκίσουνε!

– Πα, πα, πα, συφορά που τους έλαχε των ανθρώπωνε!

– Αυτή είναι η μοίρα των εμπόρων του λευκού θανάτου, γείτονα!

– Μαυράκι ήτονε ρε, μη μπερδεύουμε και τα ... χρώματα τώρα!

– Αρκετοί όμως υπεραμύνονταν σθεναρά του Ζεβανζέλ ...

– Πίπτω απ' τα νέφη! Όμως η αλήθεια θα λάμψει στο τέλος!

– Και 'γω Ουρανία μου, ασύστατες τις βλέπω τις κατηγορίες ...

– Αυτό πια ήτανε κεραυνός εν αιθρία! Τρέχω να βάλω αγιασμό στα 'κονίσματα ...

Στο σπιτικό του Ζεβανζέλ γινότανε λείψανο! Επικρατούσαν κλαυθμός και οδυρμός. Η Ερνούλα προσωποδερνότανε.

– Παγαίνω στράφι, συλλάβανε τον άνθρωπό μου!

– Συφορά μας, μυξόκλαιγε και η Ζία. Θα χάσουμε πελατεία!

– Μας μουντζώσανε κόρη μου, μόλις πό 'χαμε πάρει τ' απάνου μας!

– Τέρμα, η ρουφιανιά τον έφαγε, αποφάνθηκε ο Θράσος χτυπώντας τις χάντρες

της μπεγλέρας του.

– Εσύ φταις, τον αποπήρε η Ερνούλα, έτσι για να ξεθυμάνει κάπου ...

– Εγώ δεν ευκαιράω ν' ασχοληθώ με χασίσια, μητέρα ...

– Ρε, πιο πολλές πέτρες, παρά ... φακές θα 'χει το όσπριο, που θα φαρμακώνεις!

Τρέξανε φίλοι και δικοί για συμπαράσταση ...

- Μακριά αφ’ το άδικο, κερά Ρνούλα μου, έχω να λέω ...
- Να μη δούνε άνθρωπο να προκόβει στις μέρες μας, γείτονα!
- Καλά τελειώματα. Δεν σαλτάρεις εσύ, βρε μπαξεβάνη Τζίμη, πό ‘χεις και κύρος, να πεις μια καλή κουβέντα, μπας και τότε λευτερώσουνε;
- Ό,τι περνά απ’ το χέρι μου, κερά Ανεζούλα. Δένω την ποδιά μου και τρέχω ...

Προτού όμως συμβούνε όλα αυτά, ο Θράσος είχε πάρει άνθιση απ’ το παράθυρο, όπως κοιτάζε το δρόμο και είχε τρέξει να ‘δοποιήσει τη Ζία.

– Σήκω μαρή, νίψου στα μάτια με σάλιο και πάμε, καθότι μπουζουριάσανε το γέρο και τότε πάνε τρεις μπροστά και πέντε πίσω!

- Θράσο μου, εκφράζεσαι γριφοειδώς και δεν σε κάνω αντιλαβού.
- Τόνε πιάσανε θέλω να πω ...
- Τι τόνε πιάσανε, τ’ αρθριτικά του πάλι;
- Ποιά αθριτικά, μωρή ψυχανώμαλη; Τα καρακόλια τόνε καδενιάσανε και τον τρέχουνε εν πομπή!

Στο τμήμα που τον προσήγαγαν δεμένο πιστάγκωνα με διπλούς κελεψέδες στα χέρια και κιοστέκια με μπάλα εικοσάρα στα ποδάρια, τον υποβάλανε σε καταγιισμό ερωτήσεων με τον προβολέα κατάματα!

- Πώς και πού και διατί; Πέστα χαρτί και καλαμάρι ...
- Σκευωρία, κυρ αστυνόμω μου, στο σταυρό που σου κάνω ...
- Προβλέπω ισόβειον κάθειρξιν ...
- Σπλαχνιστείτε τ’ αγγόνια μου αν μη τι άλλο ...
- Θα σαπίσεις στην ψειρού, λόγω εμπορίας κατ’ εξακολούθησιν ...
- Αλί και τρισαλί μου! Δείξε πονεσιά, κυρ διοικητή μου ...
- Έπρεπε να το σκεφτείς αυτό εκ των προτέρων, κατηγορούμενε ...

Αφού έλαβε χώρα «αναφορά εν ημικλάστω», ο αστυνόμος διέταξε κράτησή του στο δεσμοφυλακείο μέχρι νεωτέρας ...

- Ολοσχερώς καταστράφηκα! Γδέρνω το πρόσωπο ...
- Σιωπή ένοχε! Ακολούθησε το όργανον ...
- Κρεμάτε έναν αθώο!

Προσέτρεξε κι ένας δικηγόρος, του οποίου το σπίτι είχε μπαντανώσει κάποτε ο Ζεβανζέλ, για να τον υπερασπιστεί αφιλοκερδώς.

– Αποποιούμεθα την ενοχή, κύριε μοίραρχε. Πρόκειται περί ασυγγνώστου πλάνης, διαμαρτυρήθηκε σχίζοντας τη γραβάτα του!

– Τι μου λέτε, κύριε συνήγορε; Είναι πασιφανής η ενοχή του. Ανακρινόμενος δε, περιέπεσε εις αντιφάσεις ...

- Θεωρείται λαοφιλής, θεμέλιο της κοινωνίας μας και στυλοβάτης πολυμελούς

οικογενείας. Είναι παγκοίμως γνωστή η προσήλωσίς του στους νόμους και τους προφήτας!

– Βρέθηκε ήδη το προϊόν του εγκλήματος! Προσήλθαν αυθορμητώς και κατέθεσαν αυτόπτες μάρτυρες. Δεν πρέπει να το παρακάμψουμε τούτο ...

– Μην μας λερώνετε το μητρώον μας δι’ ασήμαντον αφορμήν ...

– Ασήμαντη αφορμή θεωρείτε σεις να κάνει ντήλινγκ μαύρης ... στα πιτσιρίκια;

– Παρακαλώ, ερευνήσατε διεξοδικώς το θέμα. Δε συνάδει με την πολιτείαν μας ...

– Ήδη αναζητούμεν και συνεργάτας. Η υπόθεσις είναι καραμπινάτη!

– Νέφτι σου βάλανε και τρέχεις έτσι, ρε Τζίμη;

– Άστα, μπαγλαρώσανε τον μαστρο Βαγγέλη και πάω να καθαρίσω ...

– Ουαί κι αλίμονο!

– Τόνε πιάσανε ... με τη ... γίδα στην πλάτη και τον βαράνε με βάρδιες ταχτικές στο αστυνομικό κατάστημα ...

– Βαϊ, βάϊ, βάϊ! Τι του έμελλε στα γεράματα!

Μπουκάρισε φουριόζος στο τμήμα με την τσάπα επ’ ώμου χωρίς να χτυπήσει καν την πόρτα.

– Κουρελού ρε, έχεις στο τσαρδί σου, αγρίεψε ο φρουρός.

Ανέβηκε στον απάνω όροφο και μπήκε στο γραφείο.

– Ώρα καλή, αφεντικό. Τζίμης το βαφτιστικό μου, μπαξεβάνης το ‘πάγγελμα, ετών σαράντα δύο, προσερχόμενος αυτοβούλως και γράμματα δε σκαμπάζω ...

– Τι ξέρεις για την υπόθεση; Η ψευδής κατάθεση διώκεται σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου τάδε ...

– Περαστικός ήμουνα, κυρ αστυνομικέ μου και άκουσα την κερά Λεμονιά να το λέει στην κερά Πορτοκαλιά, που και ‘κείνη το ‘χε μάθει απ’ την κερά Μανταρινιά, τη φίλη της κεράς -Νεραντζούλας ...

– Κατάθεση είν’ αυτή, που μας δίνεις ή ... μάθημα δεντροκομίας;

– Ορκίζομαι στην τραγιάσκα που φοράω, πως το αντικείμενο της προσαγωγής του δεν ήτανε μαυράκι, αλλά ... λιβάνι απόφιο!

– Λέγεις αλήθεια, ρε αγροδίαιτε;

– Να σε θάψω με τα ίδια μου τα χέρια!

Η στιχομυθία τους διακόπηκε μαχαίρι, γιατί την ίδια στιγμή οδήγησαν μέσα στο γραφείο το πανικόβλητο Πόκο – Πόκο. Είχε κρεμασμένο στο λαιμό του τον ταβλά με το εμπόρευσμά του και έτρεμε σαν το ψάρι! Του δώσανε να πιεί αλευρόνερο και τον συνεφέρανε κάπως.

Το εν λόγω Πόκο – Πόκο ήτανε ένα συρρικνωμένο γεροντάκι, που καθημερινά έστηνε τον πάγκο του έξω απ’ το αχτάρικο του Καλλιβρούση και πούλαγε στους περαστικούς λιβάνι, λουμίνια, καντηλήθρες, σφραγίδες για τα πρόσφορα, καρβουνάκια για τα λιβανιστήρια σε συμφερτική τιμή, καθώς και ποικιλία μπαχαρικών.

– Εσύ είσαι λοιπόν ... ο προμηθευτής του κατηγορούμενου, ρώτησε με εξεταστικό βλέμμα ο αστυνόμος.

- Μάλιστα, μάλιστα, αποκρίθηκε με τρεμάμενο το κάτω αχέιλι.
- Και δεν το δείχνεις! Τι ακριβώς του προμηθεύεις;
- Του απουλάω μοσκολίβανο σε συσκευασία ...
- Που στην ουσία δεν είναι μοσκολίβανο, αλλά ... κάτι άλλο, του έκλεισε πονηρά το μάτι ...
- Εξετάστε παρακαλώ τα προϊόντα μου στο Γενικόν Χημείον, αν θέλετε. Πενήντα χρόνια κάνω αυτή τη δουλειά ...
- Λάβε, όργανον, δειγματοληπτικώς ποσότητα από κάθε είδος του προσαχθέντος ...
- Αμέσως, αρχηγέ μου, χαιρέτησε ο κατώτερος, χτυπώντας με δύναμη τα τακούνια του στο πάτωμα.
- Και συ, από πού προμηθεύεσαι το λιβάνι σου, βρε Πόκο – Πόκο.
- Από τον Πολύμερο τον καντηλανάφτη, κύριε διοικητά. Μου το πουλάει και κάτω του κόστους ενίστε ...
- Θα έχει περίσσειμα ως φαίνεται ...
- Πρόκειται περί θεοσεβούμενου ανθρώπου! Περί ενός προαλειφόμενου ... οσίου θα έλεγα!
- Μμμ! Βλέπω ότι διευρύνεται ο κύκλος της συμμορίας! Πήγαινε όργανον να μου φέρεις εδώ και τον εν λόγω κύριο ...

Την εποχή εκείνη ο νεωκόρος Πολύμερος τύγχανε ερωτοχτυπημένος με κάποια χηρευάμενη παραπλεύρως του ιερού ναού. Οι προσπάθειες όμως να την προσεγγίσει δεν απέδιδαν και προκειμένου να την εντυπωσιάσει κατέφυγε στα μεγάλα μέσα! Άρχισε ... να ξαφρίζει ποσότητες λιβανιού απ' την εκκλησιά και να το πουλάει λιανικώς στο Πόκο – Πόκο.

Τοιουτοτρόπως κατάφερε ν' αγοράσει κουστούμι σταυρωτό, λόγω και του επαγγέλματος, λαιμοδέτη με σχηματοποιημένα πάνω του ζώα της πανίδας της κιβωτού του Νώε, καθώς και λουστρίνια πατούμενα εισαγωγής.

Τότε η χήρα, αν και ζεστός ακόμα ο μακαρίτης, τον πρόσεξε καλύτερα και ύστερα από το μνημόσυνο, με δεσπότη παρακαλώ, έπεσε σαν ώριμος καρπός στην αγκαλιά του Πολύμερου, κολακευμένη σφόδρα απ' το έμπραχτο ενδιαφέρον, που της έδειχνε ένας τόσο κομψευόμενος κύριος!

Ο καντηλανάφτης προσήχθη βιαίως στο αστυνομικό τμήμα για ... εμπορία ναρκωτικών και ο αστυνόμος τον περιάδραξε απ' το λαιμό μόλις τον είδε.

- Λέγε την πάσα αλήθεια, γιατί θα σου αλλάξω ... τα καντήλια, του φώναξε άγρια.
- Ξέρετε, κύριε διοικητά μου, λόγω του νόμου της βαρύτητας το λιβάνι μου αντί ν' αναδύεται προς τον Ύψιστον, όπου προόριστη, εσχάτως άρχισε να ... καταδύεται προς το κέντρον της πόλεως όπου ο πάγκος του νομοταγούς συμπολίτου μας κυρίου Πόκου – Πόκου ...

– Άσε τις περικοκλάδες, γιατί θα διατάξω να σου βάλουνε βραστά αβγά στις αμασχάλες! Μίλα λοιπόν, ρε χτήνος, να ξαλαφρώσεις ...

– Λιβάνι πούρο κι ευλοημένο πωλώ ...

– Και όχι ... χασίσι;

– Πού τέτοια τύχη; Δέχθηκε όμως κατραπακιά και σιώπησε!

– Διατείνεσαι δηλαδή, ότι διακινείς μόνο λιβάνι;

– Σας ορκίζομαι στα τέσσερα παιδιά μου, σήκωσε το δεξί του χέρι, παρόλο που ήτανε ... ανύπαντρος ο θεομπαίχτης!

Ο Ζεβανζέλ έκλεινε ήδη είκοσι ώρες μέσα στο ανήλιαγο μπουντρούμι και είχε και το φρουρό να τον πιλατεύει από πάνω, γέρο άνθρωπο!

– Δε ντράπηκες ν’ αφιονίζεις το πιτσιρίκι;

– Αθώος είμαι και άσπιλος!

– Σκασμός, θα σε βάλω στο φάλαγγο ...

– Ωχ, πονάει η σπάλα μου ...

– Εδώ δεν είναι θεραπευτήριο, κατάδικε!

– Δεν χουζουρεύω, γιέ μου ..

– Κάνε υπομονή μέχρι να εκδικαστεί η υπόθεσή σου. Μετά θα πας σε πιο λουξ ... μπουντρούμι!

– Βγάλε με, μωρέ και κοντεύει να σπάσει η φούσκα μου ... Τότε κατέφθασε ο αρχιφύλακας με τη διαταγή ...

Με την πάροδο του χρόνου η κοινή γνώμη άρχισε να μεταστρέφεται. Τις κραυγές αγανάκτησης κατά του Ζεβανζέλ αντικαταστήσανε επιστολές συμπαράστασης, πικετοφορίες, καθώς και μία παννυχίδα αλληλέγγυων με αναμμένα κεριά όξω απ’ το κρατητήριο. Μέχρι και ο τοπικός βουλευτής επιστρατεύτηκε να μιλήσει!

Ο αστυνόμος τότε κατάλαβε πως επρόκειτο περί πλεκτάνης, που ενείχε και στοιχεία φαιδρότητας!

Παραταύτα καταλόγισε ευθύνη στο νεωκόρο για διακεκριμένη υπεξαίρεση και ιεροσυλία και τον παρέπεμψε αρμοδίως!

Το Πόκο – Πόκο, παρά το μισοκακόμοιρο ύφος του, το εγκάλεσε κι αυτό για κλεπταποδοχή, ενώ τον Ζεβανζέλ φρόντισε να τον απαλλάξει, μιας και δεν διακινούσε ναρκωτικά, αλλά εν αγνοία του αγόραζε λιβάνι ύποπτης προέλευσης, και παράλληλα, έλαβε υπόψη του την ανάλυση του Χημείου.

– Αρχιφύλαξε, πού βρίσκεται ο κρατούμενος;

– Μπουζουριασμένος στο μπαλαούρο και δεμένος με αλυσίδες σταυρωτές, όπως διατάξατε ...

– Λύστονα και οδήγησέ τον στο γραφείο μου ...

– Αποφασίσατε να του δώσετε αποφυλακιστήριο;

– Σιωπή! Ο άνθρωπος αυτός είναι άσφαλτος με το άπαν του χωρίς λεκέ και πιο

καθαρός κι απ' το πουκάμισό μου!

– Άνοιξε τις αμπάρες, ρε Μήτσο, κι άστονα να φύγει. Τόνε γυρεύει στο γραφείο του ο μεγάλος, είπε ο αρχιφύλακας στο φρουρό.

Όταν λύσανε τα βραχιόλια του Ζεβανζέλ, αυτός ήτανε ράκος!

– Πού βρίσκουμαι, Παναγία μου;

– Έλα, έλα, θέλει να σε δει ο προϊστάμενος ...

Μπαίνοντας στο γραφείο τον αφήσανε να περιμένει όρθιος, ενώ ο αστυνόμος έκανε τάχα πως μελετά εμβριθώς κάποια εγκύκλιο του υπουργείου ...

– Με ζητήσατε, αρχηγέ μου, τόλμησε να αρθρώσει μόλις και μετά βίας ...

– Μην ομιλείς. Αυτή τη στιγμή πραγματεύομαι το θέμα σου ...

– Μάλιστα, να βγάλω το σκασμό. Όμως θα φάω πολλά χρόνια;

Ξερόβηξε τότε ο αστυνόμος και βουτώντας τον κοντυλοφόρο του με το φτερό της χήνας στο μελανοδοχείο, ανακοίνωσε εγκάρδια στον Ζεβανζέλ:

– Αναψηλαφώντας διεξοδικώς την υπόθεσή σου, αποφαινόμεθα πως δεν συντρέχει λόγος περαιτέρω κράτησής σου. Καφέ να σε κεράσουμε;

– Ένα καφεδάκι θα 'τανε μπάλασμο ...

– Μάλιστα ...

– Καλό να δείτε, κυρ αστυνόμε μου ...

– Να προσέχεις του λοιπού. Να ελέγχεις τα άτομα με τα οποία συναγελάζεσαι, θέλησε να τον τρομάξει λίγο ...

– Μάλιστα, μάλιστα, θα 'χω το νου μου ...

– Τούτο σου λέω μόνο, φουκαρά μου· αν ξανακάνεις στραβοπάτημα, εγώ σηκώνω τα χέρια ψηλά! Ελεύθερος υπό όρους τώρα. Δεν μου λες, κάποιο ... Θράσο τι τον έχεις;

– Μέλλοντα γαμπρό μου και προπονητή της ομάδας μας ...

– Μεγάλη ... λέρα, να τον προσέχεις. Βάλε 'δω τώρα μια τζιφρα και άμε στην ευχή του Χριστού και της Παναγίας ...

Βγήκε απ' το τμήμα και το φως του ήλιου τον έκανε να φέρει τα χέρια στα μάτια του. Δάκρυα άρχισαν ν' αυλακώνουν το πρόσωπό του.

Έξω απ' το τσαγκαράδικο του κουτσού τον πλησιάζει ο μικρός Πολύκαρπος.

– Μάστρο Βαγγέλη, με στέλνει η μάνα μου. Θέλει, λέει, μια χάρη να της κάνεις ...

– Τι χάρη, παιδί μου;

– Σήμερα είναι να 'ρθει στο σπίτι μας ο παπάς για αγιασμό ...

– Κι εγώ τι θέλεις ... να βαστώ την αγιαστούρα;

– Επειδής όμως αγιασμός χωρίς θυμίαμα δεν γίνεται, ρωτάει, αν έχεις να της δώσεις ... κομμάτι λιβάνι!

– Ρε, δεν πας στο γέρο διάολο!

Ετήσιο Μνημόσυνο της Οικογένειας Ρεθύμνη

Κείμενο, φωτογραφίες Χρήστου Θανόπουλου

Την Κυριακή 18 Αυγούστου 2024 πραγματοποιήθηκε στον Ι. Ν. Αγίου Γεωργίου και στον οικογενειακό τάφο η ετήσια επιμνημόσυνη δέηση υπέρ των μεγάλων ευεργετών του ναού και του νησιού, Μηνά και Νικολάου Ρεθύμνη, Έλλης, Ουρανίας και συγγενών, χοροστατούντος του πατρός Δωρόθεου Γάγγου.

Παρόντες από το Σύνδεσμο Συριανών ήταν: ο Πρόεδρος κ. Δημήτρης Βαφίας, η κ. Άννα Βαφία, οι κ. Πέτρος και Χρήστος Τσαουσούγλου, η κ. Μαίρη Πασσά, η κ. Ρίτα Παπαφίγκου – Βρακά, ο κ. Χρήστος Θανόπουλος, η κ. Έφη Κεχαγιά. Εκ μέρους του «Φιλανθρωπικού Ιδρύματος Ρεθύμνη – Αδελφότης Κασίων» παρέστη η κ. Χριστιάννα Κόλια, κ.α.

Ας είναι αιωνία η μνήμη της οικογένειας Ρεθύμνη, που ευεργέτησε παντοιοτρόπως τη Σύρο και συνεχίζει να την ευεργετεί μέχρι σήμερα.

Ιστορικό Μουσείο Ερμούπολης

του Λυκείου Ελληνίδων Σύρου

Τα Μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου Λυκείου Ελληνίδων Σύρου 2023

=====

Κείμενο, φωτογραφίες Χρήστου Θανόπουλου

Το Ιστορικό Μουσείο Ερμούπολης (Ι.Μ.Ε.), σημαντικός πυρήνας πολιτισμού, δημιουργήθηκε ύστερα από πολυετείς προσπάθειες του Λυκείου Ελληνίδων Σύρου και του Δήμου Σύρου-Ερμούπολης. Στεγάζεται στο νεοκλασικό κτίριο-έργο τέχνης του 19^{ου} αιώνα, (πιθανόν έργο του Ιταλού αρχιτέκτονα Pietro Sampro που σχεδίασε και το θέατρο «Απόλλων»), δωρεά των απογόνων της οικογένειας Ρεθύμνη. Το κτίριο αποκαταστάθηκε με ιδιαίτερη ευαισθησία και προσοχή, ύστερα από πρόταση του δημάρχου Γιάννη Δεκαβάλλα, από τον Δήμο Σύρου-Ερμούπολης, με

συγχρηματοδότηση από το πρόγραμμα ΕΣΠΑ (Περιφέρεια Ν. Αιγαίου), ώστε να διατηρηθεί ο καλαισθητός διάκοσμος και να μην αλλοιωθεί η μορφή και ο χαρακτήρας του. Ο επισκέπτης πραγματοποιεί ένα ταξίδι στην ιστορία και τον πολιτισμό της Ερμούπολης, μαθαίνει για το σημαντικό ρόλο της πόλης ως διαμετακομιστικό και πολιτιστικό κέντρο, που συνέβαλε τα μέγιστα στη διαμόρφωση του νέου ελληνικού κράτους και έθνους. Έρχεται σε επαφή με μια άλλη εποχή και αισθητική, βιώνοντας τους χώρους μιας μεγαλοαστικής οικίας της Ερμούπολης, των αρχών του 20^{ου} αιώνα.

Καίριο ρόλο παίζουν, εκτός από τα εκθέματα και το ίδιο το αρχοντικό Ρεθύμνη, αναγνωρισμένο «έργο τέχνης» από το ΥΠ.ΠΟ., οι διαδραστικές οθόνες, οι προβολές οπτικοακουστικού περιεχομένου και τα ηχοτοπία (μουσικές), που συνοδεύουν κάθε αίθουσα. Τα παιδιά μπορούν να παίξουν παιχνίδια στις διαδραστικές οθόνες. Αν είναι σε παρέες, μπορούν να συμμετάσχουν στο παιχνίδι «Ποιός έκλεψε το βάζο», με τη χρήση μουσειοβαλίτσας. Το Ι.Μ.Ε. είναι πλήρως προσβάσιμο για ΑμεΑ, με είσοδο και ανελκυστήρα για όλους τους ορόφους. Στη μεγάλη αίθουσα, χωρητικότητας 40 ατόμων, θα πραγματοποιούνται εκδηλώσεις, εργαστήρια, παρουσιάσεις, προβολές, εκπαιδευτικά προγράμματα. Τον Αύγουστο 2024, το Ι.Μ.Ε. δεχόταν επισκέπτες καθημερινά 18.00-22.00. Προσφέρεται η δυνατότητα ιδιωτικής επίσκεψης σε ομάδα έως 10 ατόμων κατά τις βραδινές ώρες 22.00–23.00. Επισκέψεις γίνονται και σε άλλες ώρες, κατόπιν υποβολής αιτήματος μέσω της ιστοσελίδας του μουσείου: www.hermoupolismuseum.gr

Το καλοκαίρι του 1985 είχα την ευκαιρία να επισκεφτώ το «Κοργιαλένιο Ιστορικό και Λαογραφικό Μουσείο» Αργοστολίου (έτος ιδρύσεως 1966), έργο ζωής της Ελένης Κοσμετάτου, συζύγου του παλιού δημάρχου Αργοστολίου. Το μουσείο περιλαμβάνει την αστική συλλογή (16^{ος}αι.–1953) με χιλιάδες αντικείμενα, εκκλησιαστική, λαογραφική συλλογή, φωτογραφικό–ιστορικό αρχείο. Τότε είχα κάνει την ευχή να αποκτήσει και η Ερμούπολη κάποτε ένα αντίστοιχο μουσείο, μη γνωρίζοντας ότι η πρώτη κίνηση είχε ήδη γίνει από το 1983, αλλά θα χρειαζόταν ένας μαραθώνιος 40 ετών για την πραγματοποίηση του ονείρου πολλών Συριανών. Πρωταγωνιστής για την ίδρυση του Ιστορικού Μουσείου Ερμούπολης ήταν το Λύκειο Ελληνίδων Σύρου (Λ.Ε.Σ.).

Το Λ.Ε.Σ. ιδρύθηκε πριν 109 χρόνια, στις 16 Απριλίου 1915 και ήταν το πρώτο Περιφερειακό Λύκειο, μετά την ίδρυση του Κεντρικού των Αθηνών, το 1911 από τη «μεγάλη κυρία» Καλλιρρόη Παρρέν. Πρώτη πρόεδρος του Λ.Ε.Σ., η Μαρία Γιαννίκογλου, πρώτη από μία σειρά αξιόλογων και αεικίνητων προέδρων, που συντόνιζαν τις δράσεις του Λ.Ε.Σ. Η προσφορά του Λυκείου των Ελληνίδων υπήρξε πάντα αξιοθαύμαστη σε πολιτιστικό και κοινωνικό επίπεδο. Από τις πολλαπλές δράσεις υποστήριξης γυναικών, παιδιών, απόρων, έως τα συσσίτια που προσέφερε κατά τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο. Παραμένει πάντα πιστό στις αρχές και τους σκοπούς που έθεσε η Καλλιρρόη Παρρέν, δηλαδή την προστασία της Ελληνίδας γυναίκας, της μητέρας, του παιδιού, αλλά και τη διαφύλαξη–διάδοση των εθνικών παραδόσεων, ηθών και εθίμων. Η δημιουργία του Ι.Μ.Ε. στηρίχθηκε στη συλλογή του Λ.Ε.Σ. (από δωρεές των μελών και της συριανής κοινωνίας) και στην οικία Ρεθύμνη.

Οι αδελφοί Ρεθύμνη Νικόλαος (1886–1981) και Μηνάς (1892–1977), ήταν πλοιοκτήτες, με καταγωγή από εύπορη οικογένεια της Κάσου, που έζησαν και

μεγαλούργησαν στη Σύρο. Το 1923 στο Λονδίνο, οι αδελφοί Ρεθύμνη, μαζί με τους Κάσιους Μιχάλη Πνευματικό και Στάθη Γιανναγά, ίδρυσαν την «Ατμοπλοΐα Κάσου Α.Ε.», με έδρα την Ερμούπολη. Κατά τη διάρκεια του Β΄ Παγκόσμιου Πολέμου συνέδραμαν με τα πλοία τους, αλλά και προσωπικά, στον αγώνα των Συμμάχων εναντίον του Άξονα. Μετά τον πόλεμο συμμετείχαν στην αγορά των πρώτων πλοίων "LIBERTY" από τις Η.Π.Α., με τα οποία εξοπλίστηκε η Ελλάδα (που είχε χάσει το μεγαλύτερο μέρος του εμπορικού στόλου της στις εχθροπραξίες), συμβάλλοντας στο θαύμα της δημιουργίας της μεγαλύτερης εμπορικής ναυτιλίας στον κόσμο. Επιπλέον, ίδρυσαν τη Ναυτιλιακή Εταιρεία Σύρου, το Ναυτικό Όμιλο Σύρου, την πρώτη Επιτροπή Λιμένος Σύρου, ενώ συνέβαλλαν αποφασιστικά στην ίδρυση της Σχολής Εμποροπλοιάρχων Σύρου. Το 1955, ήρθε στην κυριότητά τους το ΝΕΩΡΙΟ, το οποίο αναβάθμισαν και το σιδηρουργείο Μπαρμπέτα, επαναφέροντας την Ερμούπολη ως σημαντική ναυπηγοεπισκευαστική ζώνη. Το 1978 ίδρυσαν το Φιλανθρωπικό Ίδρυμα «Η ΑΔΕΛΦΟΤΗΣ ΚΑΣΙΩΝ», πραγματοποιώντας μέχρι σήμερα δωρεές, για υποτροφίες σπουδαστών, ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, οικονομική ενίσχυση απόρων κ.α. Το κτίριο που στεγάζει το Ι.Μ.Ε., ήταν μία από τις τελευταίες κατοικίες των αδελφών Ρεθύμνη, κατασκευής της δεκαετίας του 1880. Παραχωρήθηκε το 1983 από την μεγάλη ευεργέτιδα και φίλη του Λ.Ε.Σ. Φιφή Αδριανοπούλου (το γένος της Κασιακής οικογενείας Γιανναγά), ανηψιά των αδελφών Ρεθύμνη, κατόπιν της σύμφωνης γνώμης του συζύγου της Ανδρέα και της κόρης της Ευγενίας, με σκοπό τη φιλοξενία του Ιστορικού Λαογραφικού Μουσείου Ερμούπολης, του Λυκείου Ελληνίδων Σύρου.

Τα πολυαναμενόμενα εγκαίνια του Ι.Μ.Ε. πραγματοποιήθηκαν την Κυριακή 22 Οκτωβρίου 2023, ώρα 11.30, όταν πια είχαν ολοκληρωθεί και οι τελευταίες πινακίδες ολοκλήρωσης των έργων, που αφορούσαν το νέο «διαμάντι» της Ερμούπολης, όπως είπε η κ. Λίτσα Χαραλάμπους. Προηγήθηκε αγιασμός από τους ιερείς π. Φλαβιανό Αλμπέσκου και π. Βενέδικτο Φραγκογιάννη. Κατόπιν αναγνώστηκε μήνυμα του μητροπολίτη Σύρου και νήσων Δωροθέου Β΄, που αναφερόταν στο έργο του Λ.Ε.Σ., «...που σκοπό έχει τη μεταβίβαση της εθνικής παράδοσης στους νέους ... τη διακονία μητέρας, παιδιού ... τη διατήρηση ηθών και εθίμων ... αποτελεί έμβλημα-όχημα του Συριανού Πολιτισμού...»

Η κεντρική ομιλήτρια των εγκαίνιων, Πρόεδρος του Λ.Ε.Σ. κ. Χριστίνα Λιγοψυχάκη, έκανε ενδιαφέρουσα αναδρομή στις διεργασίες που έλαβαν χώρα επί 40 χρόνια, μέχρις ότου λάβει «σάρκα και οστά» το όραμα για τη δημιουργία και λειτουργία του Ι.Μ.Ε. Η κ. Λιγοψυχάκη ευχαρίστησε τους παριστάμενους Δημάρχους κ. Γιάννη Δεκαβάλλα, κ. Γιώργο Μαραγκό, κ. Νίκο Λειβαδάρα, τον κ. Αλέξη Αθανασίου, τον Αντιπεριφερειάρχη Ν. Αιγαίου κ. Μάρκο Δαδάο, περιφερειακούς συμβούλους, εκπροσώπους στρατιωτικών, πολιτικών αρχών και τον πρόεδρο του Συνδέσμου Συριανών κ. Δημήτρη Βαφία.

«...Η οικία ήταν αρχικά ιδιοκτησία του Σταματίου Ιωάννη Πρωΐου, εξαδέλφου του μεγάλου ευεργέτη Σταματίου Κωνσταντίνου Πρωΐου. Κατόπιν πέρασε στα χέρια των αδελφών Νικολάου και Μηνά Ρεθύμνη και κατέληξε στην απόγονο της οικογένειας Ρεθύμνη, Φιφή Αδριανοπούλου, πριν δωρισθεί το θέρος του 1983 στο Λ.Ε.Σ., «για την στέγαση και την προώθηση του πολιτιστικού του έργου ...», όπως αναφέρεται στο

δωρητήριο συμβόλαιο, επί Προεδρίας του Λ.Ε.Σ. Τέτας Βαρθαλίτου, Γενικής Γραμματέως Ματίνας Παπαδοπούλου και Ειδικής Γραμματέως Χριστίνας Λιγοψυχάκη. Ο δικηγόρος της εταιρείας Ρεθύμνη και σύζυγος της Ματίνας Παπαδοπούλου, Θεόδωρος Παπαδόπουλος, διαμεσολάβησε για τη μεταβίβαση του ακινήτου, τακτοποίησε όλα τα νομικά θέματα, καλύπτοντας και τα έξοδα. ...Κι έτσι ξεκίνησε αυτό το γοητευτικό ταξίδι, που έμελλε να κρατήσει ως τη σημερινή ημέρα. Ξεκινήσαμε με τον ενθουσιασμό της άγνοιας και δεν θα προχωρούσαμε αν δεν είχαμε κοντά μας, από την πρώτη στιγμή, φίλους που πίστεψαν στο όραμά μας και στάθηκαν δίπλα μας με ηθική στήριξη και κάθε είδους υλική βοήθεια ...».

«Ο αείμνηστος και πρώτος δωρητής Θεόδωρος Παπαγγελόπουλος προσέφερε το απαιτούμενο σεβαστό ποσόν για την επισκευή – στεγανοποίηση της στέγης. Τα συνεργεία διαδέχονταν το ένα το άλλο, το ίδιο και οι δωρεές φίλων που ανταποκρίθηκαν στις εκκλήσεις του Λ.Ε.Σ. Με την καθαίρεση σοβάδων και γύψινων αποκαλύφθηκαν οι υπέροχες παλαιές τοιχογραφίες και οροφोगραφίες. Το 1989 έφυγε από τη ζωή η Πρόεδρος Τέτα Βαρθαλίτου και την διαδέχθηκε η κ. Ματίνα Παπαδοπούλου, που έβαλε σκοπό της ζωής της την ολοκλήρωση του Ι.Μ.Ε. Όταν σε κάποια στιγμή το έργο κινδύνευε να μείνει ημιτελές, λόγω έλλειψης πόρων, ο τότε Δήμαρχος Γιάννης Δεκαβάλλας πρότεινε την υπαγωγή του έργου «μουσείο» στο πρόγραμμα ΕΣΠΑ, πράγμα που προϋπέθετε την κάλυψη από δημόσιο φορέα, εν προκειμένω ενός Ο.Τ.Α. Με τη νομική καθοδήγηση του δικηγόρου–Προέδρου του Δικηγορικού Συλλόγου και Νομικού Συμβούλου του Δήμου, Δημητρίου Ρούσσου, συνήφθη εικοσαετής χρησιδάνειο, με το οποίο, χωρίς να αλλάξει το ιδιοκτησιακό καθεστώς, το έργο περνούσε στο Δήμο και οι τεχνικές υπηρεσίες του Δήμου ανέλαβαν δράση. Η εικοσαετία 2002–2022 υπήρξε η πλέον εποικοδομητική. Εγκρίθηκαν οι μελέτες από το ΥΠ.ΠΟ. και το έργο εντάχθηκε στα ευρωπαϊκά προγράμματα χρηματοδότησης. Προκηρύχθηκαν οι επιμέρους εργολαβίες, με αρχιτεκτονικά γραφεία και κατασκευαστικές εταιρείες, ενώ οι τεχνικές υπηρεσίες του Δήμου, παρακολουθούσαν και ενημέρωναν για την εξέλιξη του έργου. Πλήθος εκθεμάτων άρχισαν να καταφθάνουν στο Λ.Ε.Σ. και χρειάστηκε για την καταγραφή και φύλαξή τους η ενοικίαση αποθήκης. Τη μουσειολογική – μουσειογραφική μελέτη έκανε ο αρχιτέκτονας – μουσειολόγος κ. Θωμάς Τσουκαλάς, με έδρα τη Θεσσαλονίκη. Ο μέγας ευεργέτης κ. Αθανάσιος Μαρτίνος κατέβαλε το μεγάλο κόστος συντήρησης–αναπαλαίωσης των προς έκθεση επίπλων και σκευών.»

Η κ. Λιγοψυχάκη ευχαρίστησε την κ. Ευγενία (Τζίννυ) Ανδριανοπούλου, κόρη των δωρητών του κτιρίου, τις Δημοτικές Αρχές Δεκαβάλλα, Μαραγκού, Λειβαδάρα, τις Τεχνικές Υπηρεσίες του Δήμου, με επικεφαλής τον κ. Δαυΐδ Διακοδημητρίου, το δικηγόρο Δημήτριο Κρίνο, που δώρισε την επίπλωση του πατρικού σπιτιού που κοσμεί τους χώρους του Ι.Μ.Ε. και τον συλλέκτη έργων τέχνης Κώστα Ιωαννίδη, για την πολύτιμη δωρεά έργων από τη συλλογή του, που θα εκτεθούν και θα τιμήσουν τη μνήμη του, στην αφιερωμένη σε αυτόν θεματική έκθεση. Επίσης, ευχαρίστησε το Κληροδότημα Δημητρίου και Λιλίκας Μωραΐτη, το Σύνδεσμο Συριανών και τον Πρόεδρο κ. Δημήτρη Βαφία, τον εφοπλιστή κ. Μιχάλη Πατέρα, τον αρχιτέκτονα – μουσειολόγο κ. Θωμά Τσουκαλά, τη συντηρήτρια έργων τέχνης κ. Αγγελική Κεχαγιά, για το αθόρυβο

και αποτελεσματικό έργο της, την Α΄ Αντιπρόεδρο του Λ.Ε.Σ. κ. Άννα Γκιούλη–Κουκή και το μέλος του Δ.Σ. του Λ.Ε.Σ. κ. Αιμιλία Αμπατζή – Διακοδημητρίου, που συνεργάστηκαν με το μουσειολόγο επί καθημερινής βάσεως, την κ. Ειρήνη Πλυτά – Δεκαβάλλα, η οποία παρέλαβε το ταμείο του Λ.Ε.Σ. από την αείμνηστη Ιωάννα Βαρδαλάχου και διαχειρίζεται άψογα τα χρήματα των επιδοτήσεων και δωρεών. «... Σήμερα το Λύκειο των Ελληνίδων Σύρου παραδίδει στο νησί και την πόλη μας, την πόλη του Κερδῶου και του Λόγιου Ερμή, το μουσείο που της αξίζει ...».

Ο δήμαρχος κ. Νίκος Λειβαδάρας, ευχαρίστησε τους παρισταμένους, εκπροσώπους της Τ.Α. και των αρχών και αναφέρθηκε στους σταθμούς δημιουργίας του νέου μουσείου. Το 2012 έγινε ανανέωση του χρησιδανείου από το Δήμο, ενώ το 2016 έγινε η αποπεράτωση των εργασιών, επί Δημαρχίας Γιώργου Μαραγκού. Τη διετία 2015–2016 ολοκληρώθηκε η μουσειολογική μελέτη και εγκρίθηκε από το ΥΠ.ΠΟ., ενώ το 2018 έγινε παραγγελία του μουσειακού εξοπλισμού. Τη διετία 2021–2022 με σύμβαση δύο εκατομμυρίων ευρώ, έγινε η προμήθεια του εποπτικού υλικού και ολοκληρώθηκε η σχετική μελέτη. «Είναι πολύ σημαντική η διατήρηση της συλλογικής μνήμης».

Ακολούθησε ομιλία της προηγούμενης Προέδρου του Λ.Ε.Σ. κ. Ματίνας Παπαδοπούλου, που κατέληξε: «Είναι πολύ σημαντική η προβολή και ανάδειξη των θησαυρών που κληρονομήσαμε». Ακολούθησε ο πρώην Δήμαρχος κ. Γιάννης Δεκαβάλλας, ο οποίος συγκινημένος αναφέρθηκε στην καλή συνεργασία που είχε με την Πρόεδρο κ. Ματίνα Παπαδοπούλου, την αείμνηστη ταμία Καλλιρρόη Ιωάννα Βαρδαλάχου, που έφυγε πρόωρα και ευχήθηκε «υψηλή επισκεψιμότητα και καλή επιτυχία». Ο αρχιτέκτων – μουσειολόγος κ. Θωμάς Τσουκαλάς αναφέρθηκε στο Ι.Μ.Ε. ως «μουσείο της καρδιάς του», και στα έργα – σταθμούς του μουσείου, στη μουσειολογική – μουσειογραφική (2015–2023) καταγραφή και εγγραφή σε βάση δεδομένων όλων των καταπληκτικών αντικειμένων, «...πολλά από τα οποία θα παρουσιαστούν σε θεματικές εκθέσεις, παράλληλα με τη μόνιμη έκθεση. Πολλά αντικείμενα έχουν απίθανες ιστορίες πίσω τους ...». Κατόπιν τον λόγο έλαβε η Γενική Γραμματεύς του Λ.Ε.Σ. κ. Λίτσα Χαραλάμπους. Αναφέρθηκε στην κόρη της δωρήτριας του κτιρίου κ. Ευγενία Ανδριανοπούλου «... που μένει μόνιμα στο εξωτερικό, αλλά η ψυχή της είναι σήμερα μαζί μας ...» και διάβασε μήνυμα της κ. Μαρίας Παπαμάρκου.

Ακολούθησε η κοπή της κορδέλας των εγκαινίων από την κ. Χριστίνα Λιγοψυχάκη και το Δήμαρχο κ. Νίκο Λειβαδάρα, ενώ νέες–μέλη του Λ.Ε.Σ., με παραδοσιακές στολές, πλαισίωσαν την κεντρική κλίμακα ανόδου στον πρώτο όροφο του Ι.Μ.Ε. Από το Σύνδεσμο Συριανών, παρέστησαν στα εγκαίνια ο Πρόεδρος κ. Δημήτρης Βαφίας, η κ. Άννα Βαφία, η κ. Ελεωνόρα Σαρρή, η κ. Πηνελόπη Δρυμπέτα, κ.α. Η έφορος κ. Ντίνα Συκουτρή – Ανδρειωμένου προσέφερε τα κεράσματα λουκουμιών στη δεξίωση που ακολούθησε. Ο Σύνδεσμος Συριανών συμμετείχε στα έξοδα των τελικών επισκευών του Ι.Μ.Ε., με χορηγία του ποσού των πεντακοσίων ευρώ.

Ακολούθησε ξενάγηση στο Ι.Μ.Ε. σε ομάδες των 12 ατόμων, από τον αρχιτέκτονα–μουσειολόγο κ. Θωμά Τσουκαλά, ο οποίος ανέπτυξε και το «σενάριο» της ξενάγησης. Η περιήγηση ξεκινά από το ισόγειο, απέναντι από τον χώρο υποδοχής, αφιερωμένο στο λιμάνι της Ερμούπολης. Η ιστορία της Ερμούπολης, εκτυλίσσεται

παράλληλα με την ιστορία της εικονικής οικογένειας που ζει στο αρχοντικό Ρεθύμνη. Μετά την ονοματοδοσία της πόλης από το Λουκά Ράλλη και τους συμπολίτες του το 1826, η ανάπτυξη του πολύβουου λιμανιού υπήρξε ραγδαία. Μια σειρά από έργα αναβαθμίζουν τη ζωή των κατοίκων και αναδεικνύουν την ευμάρεια του νησιού. Η Ερμούπολη βρίσκεται στην κορυφή της πρωτοπορίας. Ανοίγει το πρώτο Δημόσιο Νοσοκομείο της Ελλάδας (1825), ιδρύεται το πρώτο Εμποροδικείο (1826), εγκαινιάζεται στη Σύρο το πρώτο θέατρο της ελεύθερης Ελλάδος (1830), το πρώτο Γυμνάσιο του νέου ελληνικού κράτους (1833), κατασκευάζεται ο πρώτος φάρος στο Αιγαίο, με περιστρεφόμενο μηχανισμό (1834), το πρώτο Λοιμοκαθαρτήριο (Λαζαρέτο) και το πρώτο Πρωτοδικείο (1839), ιδρύεται η πρώτη ελληνική ατμοπλοϊκή εταιρεία, η «Ελληνική Ατμοπλοία», καθώς και οι πρώτες μηχανοκίνητες βιομηχανίες (1857), οικοδομείται η «Λέσχη Ελλάς» και το θέατρο «Απόλλων» (1864), ανεγείρεται σε σχέδια του Έρνστ Τσίλλερ το επιβλητικό Δημαρχείο (1875), λαμβάνει χώρα στη Σύρο η πρώτη απεργία στην Ελλάδα (1879). Το πρώτο αλληλοδιδακτικό σχολείο για αγόρια και κορίτσια ιδρύεται το 1825, ενώ το 1888 ιδρύεται σχολείο για εργάτες και απόρους.

Η ξενάγηση συνεχίστηκε στο σαλόνι του ισογείου. Ο κύριος της μεγαλοαστικής οικογένειας, συνήθως λείπει από το σπίτι σε ταξίδια, διότι ασχολείται είτε με τη ναυτιλία, είτε με το εμπόριο. Οι Συριανοί με καταγωγή από τη Χίο έχουν το μεγαλύτερο εμπορικό δίκτυο στον 19^ο αιώνα. Καταφθάνουν στο σπίτι αντικείμενα από όλο τον κόσμο, όπως γιαπωνέζικα σερβίτσια, ο χρυσελεφάντινος Κομφούκιος, το βάζο από την Αλεξάνδρεια, κ.α. Αντικείμενα σπάνια, τα οποία δεν βλέπει κανείς σε σπίτια άλλων ελληνικών πόλεων. Ο καναπές και οι πολυθρόνες είναι σκεπασμένες. Θα αποκαλυφθούν όταν επιστρέψει ο κύριος από το ταξίδι του. Τότε θα είναι ημέρα γιορτής. Στη διαδραστική οθόνη μπορεί ο επισκέπτης να γνωρίσει το πνεύμα της εποχής, πληροφορίες με λεζάντες για τα εκθέματα, κ.α. Η επόμενη αίθουσα είναι αφιερωμένη στην κυρία του σπιτιού. Είναι η μόνιμη κάτοικος του σπιτιού. Άλλωστε οι γυναίκες κρατούσαν κυρίως την κοινωνική ζωή του νησιού. Ενίοτε η κυρία συνοδεύει τον κύριο σε κάποιο ταξίδι του ή επισκέπτεται συγγενείς της στο νησί. Οι κυρίες συμμετέχουν στην εκπαιδευτική διαδικασία και έχουν έντονη φιλανθρωπική δράση. Εκτίθενται ανδρικό κουστούμι και γυναικεία φορέματα, υπέροχες τουαλέτες με υφάσματα από το Μάντσεστερ, το Παρίσι, τη Βιέννη. Η απογευματινή βόλτα στην πλατεία Μιαούλη είναι επιβεβλημένη. Η ορχήστρα αποδίδει ιταλικά μελοδράματα. Η παραμονή στο σπίτι, δίνουν την ευκαιρία, για τσάι, κέντημα με το κοπανέλι και ακρόαση μουσικής. Σε κάθε σπίτι υπάρχει μηχανήμα που παίζει μουσική, κάτι σαν γραμμόφωνο. Στη βιτρίνα η βεντάλια της γιαγιάς της κ. Λιγοψυχάκη. Δίπλα το καρνέ του εμπόρου. Αλλά και η δεσποινίς μπορεί να είχε ένα καρνέ συνοδών, που χόρευαν μαζί της στην επίσημη χοροεσπερίδα. Η ζωή και το τελετουργικό των διαφόρων εκδηλώσεων είναι εφάμιλλα των άλλων ευρωπαϊκών πόλεων. Στο βάθος η παλιά κουζίνα με το τζάκι και μια ειδική κατασκευή, που φιλοξενεί κατσαρόλες, σίδερα, κανάτες απλές ή περίτεχνες, ζυγαριές, μύλους άλεσης, κ.α. Το υπηρετικό προσωπικό της οικίας μπορεί να περιλαμβάνει 5-7 άτομα (Γαλλίδα γκουβερνάντα, οικιακές βοηθούς-καμαριέρες, κηπουρό, αμαξά).

Στο σαλόνι του πρώτου ορόφου έχει δοθεί ο τίτλος «Επιστροφή». Ο κύριος του σπιτιού επιστρέφει από το ταξίδι. Φέρνει μαζί του δώρα και ευχές. Ανοίγονται τα

μπαούλα. Βγαίνουν τα αντικείμενα, τα χαλιά. Το πιάνο με ουρά δείχνει πόσο άρρηκτα συνδεδεμένη είναι η μουσική με την Ερμούπολη. Δίνει τον τόνο του πολιτισμού και των τεχνών. Μια αστική οικογένεια μπορεί να έχει δασκάλους μουσικής, ξένων γλωσσών, τεχνών, επιστημών. Ο κύριος πηγαίνει στο γραφείο του. Εδώ γίνονται οι συζητήσεις, οι εμπορικές συναλλαγές. Υπάρχει το αυθεντικό χρηματοκιβώτιο των Αδελφών Ρεθύμνη. Το μοντέλο πλοίου υποδηλώνει τη σημασία της ναυτιλίας για την Ερμούπολη. Η πόλη διαθέτει ταρσανάδες και κατασκευάζει χιλιάδες ξύλινα ιστιοφόρα. Η δημιουργία του ΝΕΩΡΙΟΥ στα μέσα του 19^{ου} αιώνα δίνει νέες δυνατότητες. Τα ιστία σταδιακά δίνουν τη θέση τους στον ατμό. Την αρχική κάμψη διαδέχεται η ανάκαμψη. Οι Συριανοί ακολουθούν δυναμικά τις εξελίξεις στην τεχνολογία. Ανακάμπτει η ναυτιλία και η βιομηχανία. Η υποδομή της Ερμούπολης δεν έχει μόνο την ικανότητα κατασκευής πλοίων, αλλά και εξυπηρέτησης αυτών και του εμπορίου, με ναυπηγεία, μηχανουργεία, βιομηχανίες, αποθήκες, κ.α. Η ξενάγηση καταλήγει στην κρεβατοκάμαρα του ζεύγους. Εδώ η κυρία πρωτοστατεί. Άλλωστε καθορίζει και το χαρακτήρα ολόκληρης της οικίας. Κυρίαρχο το διπλό κρεβάτι. Δίπλα το παραβάν, πίσω από το οποίο η δεσποινίς ή η κυρία ντύνεται με τη βοήθεια της καμαριέρας. Στις προθήκες υπάρχει νυφικό, νυχτικές, εσώρουχα, ενδύματα, κ.α. Η κυρία κατέχει τη ραπτική τέχνη. Υπάρχει το πλεκτό καλαθάκι του πικ-νικ για την εκδρομή και το δερμάτινο βαλιτσάκι ταξιδιού με τα απαραίτητα καλλυντικά (νεσεσέρ), από την Αγγλία, όπου προ γάμου είχαν χαραχτεί τα αρχικά της δεσποινίδας. Μετά το γάμο θα αποκτούσε ένα νέο βαλιτσάκι, με τα αρχικά τα δικά της και του συζύγου της. Στην αίθουσα έργων τέχνης διακρίνεται η πολυπολιτισμικότητα της Ερμούπολης. Σε αυτήν συμβάλλουν η συνύπαρξη ορθόδοξου και καθολικού δόγματος. Το τελευταίο προσέφερε προστασία από τον Πάπα και επιρροή από τις ευρωπαϊκές πόλεις. Ο πίνακας ιαπωνικής τέχνης, μαζί με τη βυζαντινή εικόνα της Παναγίας και έργο του Φώτη Κόντογλου. Το χρυσοποίκιλτο κέντημα και το πολύχρωμο άγαλμα. Στο τραπεζάκι υπάρχει λικέρ για τους επισκέπτες του μουσείου, που μπορούν να το απολαύσουν στην ευρύχωρη βεράντα! Με το τέλος της έκθεσης στο ισόγειο, μπορεί κάποιος να διαβάσει για τους συντελεστές του Ι.Μ.Ε. (ευεργέτες, δωρητές, καθώς και αυτούς που το δημιούργησαν).

Είχαμε την ευκαιρία να συνομιλήσουμε με την Πρόεδρο του Λ.Ε.Σ. κ. Χριστίνα Λιγοψυχάκη (Σεπτέμβριος 2024). Η συζήτηση περιστράφηκε γύρω από τη δημιουργία του Ι.Μ.Ε. και την περαιτέρω πορεία του.

«Εμείς από το Λ.Ε.Σ. προσφέραμε το κτίριο και τη συλλογή, για τη δημιουργία του Ι.Μ.Ε. Θέλουμε το Ι.Μ.Ε. να είναι ένα μουσείο επικαιροποιημένο, μια ζωντανή εικόνα της Ερμούπολης, για τις νεότερες γενιές. Δεν μας αρκεί απλώς κάποιος να το επισκεφτεί και τίποτα περαιτέρω. Σκοπός μας είναι να ενταχθεί στα σχολικά εκπαιδευτικά προγράμματα και να περάσουν όλα τα σχολεία να το δουν. Θα επιθυμούσαμε επίσης τη συνεργασία με το Πανεπιστήμιο Αιγαίου. Θα γίνονται επίσης περιοδικές εκθέσεις και άλλες δραστηριότητες (ότι προβλέπει η μουσειογραφική άδεια, η οποία εντός τριετίας θα οριστικοποιηθεί από το ΥΠ.ΠΟ.)»

«Το Ιστορικό Μουσείο Ερμούπολης είναι Α.Μ.Κ.Ε. (Αστική Μη Κερδοσκοπική Εταιρεία) και ανήκει κατά τα 2/3 στο Λύκειο Ελληνίδων Σύρου και κατά το 1/3 στην Α.Μ.Κ.Ε. HERMeS (HERitage Management e-Society), δημιούργημα του καθηγητή του

Πανεπιστημίου Αιγαίου (Τμήμα Μηχανικών Σχεδίασης Προϊόντων και Συστημάτων) κ. Παύλου Χατζηγηρηγορίου, ο οποίος είναι Οικονομικός Διευθυντής – Διαχειριστής και Επιστημονικός Συνεργάτης του Ι.Μ.Ε. Η Αλίκη Χαμαλίδου, που βρίσκεται στην αίθουσα υποδοχής, μαζί με τον κ. Χατζηγηρηγορίου και η αδελφή του Λένα, δούλεψαν πολύ σκληρά όλο το καλοκαίρι. Ο κ. Χατζηγηρηγορίου, μέσω της HERMeS έχει λάβει το βραβείο της EUROPA NOSTRA. Επιλέχθηκε αυτό το σχήμα των Α.Μ.Κ.Ε., ώστε το Ι.Μ.Ε. να επωφελείται από τα ευρωπαϊκά προγράμματα.»

«Τα μεγάλα εκθέματα (μεγάλα έπιπλα) δωρίστηκαν από την οικογένεια Δημητρίου Κρίνου (προέρχονται από το πατρικό της σπίτι). Κάποια άλλα πράγματα βρέθηκαν εντός της οικίας Ρεθύμνη. Έχω δωρίσει πολλά αντικείμενα της προγιαγιάς και της γιαγιάς μου. Το μουσείο παρέχει την εικόνα της αστικής ερμουπολίτικης κατοικίας αρχών του 20^{ου} αιώνα». Το καλοκαίρι έτρεξε το πρόγραμμα «Το graffiti, από τα μινωικά ανάκτορα μέχρι την τεχνική του δρόμου». Σχετικά με τη HERMeS και τις Α.Μ.Κ.Ε. μιλήστε με τον κ. Χατζηγηρηγορίου, που είναι ο αρμόδιος και θα σας τα εξηγήσει καλύτερα».

Πράγματι ο κ. Παύλος Χατζηγηρηγορίου ήταν πολύ πρόθυμος να συνομιλήσουμε και μας εξήγησε αναλυτικά πολλά θέματα (Σεπτέμβριος 2024).

«Έχω σπουδάσει πολιτικός μηχανικός. Πριν 22 χρόνια επισκέφθηκα την Ερμούπολη ως φοιτητής. Λόγω έρωτα με την Ερμούπολη, αποφάσισα να φύγω από τη Θεσσαλονίκη, όπου είχα τεχνικό γραφείο μαζί με τον πατέρα μου. Τα έκλεισα όλα και κατέβηκα στην Ερμούπολη. Έκανα διδακτορικό και μεταδιδακτορικό. Το διδακτορικό έγινε σε συνεργασία με το Δήμο και το Ε.Μ.Π. και αφορούσε τη ψηφιακή διαχείριση-καταγραφή 1.300 ιστορικών κτιρίων της Ερμούπολης. Περιλάμβανε την αρχιτεκτονική μορφή και χρονολόγηση, τυχόν μεταγενέστερες αλλοιώσεις, την παθολογία των κτιρίων, κ.α. Εργάζομαι ως επιστημονικός συνεργάτης στην Πολυτεχνική Σχολή (Μεθοδολογία Ψηφιακού Πολιτισμού) του Πανεπιστημίου Αιγαίου, στο Τμήμα Μηχανικών Σχεδίασης Προϊόντων και Συστημάτων. Πριν από 3 χρόνια αγόρασα το αρχοντικό του Ηλία Κυριαζόπουλου (1875–1880), τυπογράφου και βιβλιοπώλη, το οποίο βρίσκεται πλησίον του Ιερού Ναού Μεταμορφώσεως του Σωτήρος. Ο Κυριαζόπουλος εξέδιδε κάρτες με φωτογραφίες από την Ερμούπολη και τη Σύρο, με την επωνυμία του και κάλεσε το 1912 τον ανεψιό του Γεώργιο Σταθόπουλο από τη Γορτυνία να αναλάβει τις επιχειρήσεις του (εφημερίδες, χαρτικά, βιβλιοπωλείο, εκδόσεις) και έτσι ξεκίνησε το βιβλιοπωλείο «Σταθόπουλος» την υπερεκατονταετή πορεία του.»

«Μετά το διδακτορικό δημιούργησα την Α.Μ.Κ.Ε. HERMeS, (HERItage Management e-Society). Υπάρχουν άλλοι τρεις παρόμοιοι οργανισμοί στην Ελλάδα. Είναι μη κυβερνητική, μη κερδοσκοπική εταιρεία, για τον Ψηφιακό Πολιτισμό». Η HERMeS έχει σκοπό την παρακολούθηση, καταγραφή, διάσωση, διαχείριση και διάδοση, της υλικής και άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς, σε όλες τις μορφές και εκφάνσεις της, όπως: κτίρια, κείμενα, εικόνες, ήχοι, έθιμα, παραδόσεις, ιστορικά γεγονότα, με τη βοήθεια της τεχνολογίας και των ψηφιακών εφαρμογών. Απευθύνεται σε όλους τους φορείς (Δήμους, Περιφέρειες, Ν.Π.Δ.Δ., Ν.Π.Ι.Δ., Μ.Κ.Ο., Επιμελητήρια, Εκπαιδευτικά Ιδρύματα, Σωματεία, Φεστιβάλ), που ενδιαφέρονται για τη διάσωση των

μνημείων τους. Στοχεύει στην κινητοποίηση των πολιτών, με απώτερο σκοπό την βιώσιμη πολιτιστική ανάπτυξη, την αειφόρο τουριστική και οικονομική ανάπτυξη, στην Ελλάδα και το εξωτερικό. Διοργανώνει έρευνες, δράσεις, ημερίδες, σεμινάρια, εργαστήρια, εκθέσεις, με θέμα την Πολιτιστική Κληρονομιά. Υποβάλλει προτάσεις σε εθνικά, ευρωπαϊκά ή διεθνή χρηματοδοτικά προγράμματα. Δημιουργεί ψηφιακά αποθετήρια. Τηρεί μητρώο επιστημονικών συνεργατών και συμβούλων. Τα μέλη της HERMeS, καταβάλλουν ετήσια συνδρομή και εργάζονται αφιλοκερδώς ή με αμοιβή. «Η HERMeS έχει 3-4 επαγγελματίες. Πολύ σημαντικό ρόλο για το Ι.Μ.Ε. έπαιξαν η Αλίκη Χαμαλίδου, αρχιτέκτων, που έχει κάνει μεταπτυχιακό στη Σύρο και η αδελφή μου Λένα Χατζηγηγορίου, μέλος της HERMeS, μουσικός, πρώτο βιολί στην ορχήστρα του Νίκου Κυπουργού, τηλεοπτικός και μουσικός παραγωγός. Δημιούργησε τα ηχοτοπία, δηλαδή τη μουσική επένδυση των αιθουσών του Ι.Μ.Ε. Το πρωτότυπο σύστημα καταγραφής, διαχείρισης και προβολής των Ιστορικών Κτιρίων και Οικισμών της HERMeS έλαβε την ανώτατη διάκριση της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην Πολιτιστική Κληρονομιά, το βραβείο EUROPA NOSTRA, το 2015 στο Όσλο (για το project στην Ερμούπολη) και πολλές άλλες διακρίσεις (2013, 2016, 2021) εντός και εκτός Ευρώπης. Το HERMeS με το project «100 κτίρια, 100 ιστορίες», μαζί με άλλα project, έλαβε πανευρωπαϊκή διάκριση και χρηματοδότηση, για να συνεχιστεί, στις Ιστορίες Ευρωπαϊκών Ημερών Πολιτισμού. Μέσω ευρωπαϊκών προγραμμάτων, με τη μεθοδολογία της HERMeS έχουν καταγραφεί, ψηφιοποιηθεί ιστορικά κτίρια – οικισμοί σε: Χίο, Κέρκυρα, Λέσβο, Αργυρόκαστρο, Μπαχρέϊν, κ.α. Επίσης, έχει δημιουργηθεί εικονικό αρχείο της Ρεμπέτικης Μουσικής στην Ελλάδα. Είμαι μέλος της Επιτροπής Βραβείων της EUROPA NOSTRA. Η HERMeS έχει συνεργαστεί με το Ε.Μ.Π., το Πανεπιστήμιο Αιγαίου, το Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής.»

«Η διαχείριση του Ι.Μ.Ε. είναι η τελευταία δράση και υπήρξε μια τεράστια πρόκληση. Συνεργάστηκα άψογα με τα μέλη του Δ.Σ. του Λ.Ε.Σ. και πραγματικά θαύμασα αυτές τις γυναίκες, με το νεανικό μυαλό της εικοσάρας. Σκοπός μας είναι το Ι.Μ.Ε. να είναι κοντά στην τοπική κοινωνία. Οι χειμερινές δράσεις του Ι.Μ.Ε. απευθύνονται κυρίως σε αυτήν. Το μουσείο θα δέχεται όλους τους επισκέπτες Παρασκευή, Σάββατο, Κυριακή. Τα πρωινά των καθημερινών θα είναι διαθέσιμα για επισκέψεις σχολείων. Το πρωινό του Σαββάτου θα διατίθεται για ομαδικές ξεναγήσεις από ξεναγούς, οι οποίοι θα έχουν κάνει κράτηση ηλεκτρονικά. Συνεχίζει ο Δήμος να χειρίζεται το Ι.Μ.Ε. Στη μεγάλη αίθουσα των 40 ατόμων διοργανώθηκαν παιχνίδια, string festival, jazz festival, φεστιβάλ κλασικής μουσικής για έγχορδα (ορχήστρα Στέλλας Γιαλόγλου). Η ισορροπία θα επέρχεται το καλοκαίρι, που το Ι.Μ.Ε. είναι καθημερινά ανοικτό και υπάρχει οικονομική ενίσχυση από τα εισιτήρια. Έχει δημιουργηθεί Μητρώο Φίλων του Ι.Μ.Ε. (ανήκει στην Α.Μ.Κ.Ε. του Ι.Μ.Ε.). Οι Φίλοι καταβάλλουν ετήσια συνδρομή 20 ευρώ. Ήδη έχουν εγγραφεί 30 άτομα. Πριν ανοίξει τις πύλες του Ι.Μ.Ε., είχε δημιουργηθεί εικονική ξενάγηση στους χώρους του, από φοιτητές του Πανεπιστημίου Αιγαίου. Σχεδιάζουμε να δημιουργήσουμε εικονική ξενάγηση στο θέατρο «Απόλλων». Είμαστε σε επαφή με τον επίτιμο καθηγητή του Πανεπιστημίου Κρήτης κ. Χρήστο Λούκο, για την ιστορική τεκμηρίωση. Θα υπάρχει ένα φιλάκι εισαγωγικό της ANIMA SYROS. Το 2020 η Ερμούπολη κλείνει 200 χρόνια

ιστορίας και θα ξετυλιχθούν διάφορες δράσεις. Θα πραγματοποιηθεί έκθεση αφιερωμένη στην Αρχιτεκτονική της Ερμούπολης».

Συγχαρητήρια στο Λύκειο των Ελληνίδων Σύρου, στον Δήμο Σύρου-Ερμούπολης, στην HERMeS και σε όλους όσους συμμετείχαν στη δημιουργία αυτού του μοναδικού μουσείου, καύχημα της Σύρας μας.

Ευχόμαστε ολόψυχα Καλή Επιτυχία και κάθε καλό!

Βιβλιογραφία

- *Συνεντεύξεις με την Πρόεδρο του Λυκείου Ελληνίδων Σύρου κ. Χριστίνα Λιγοψυχάκη και τον επιστημονικό συνεργάτη-οικονομικό διαχειριστή του Ιστορικού Μουσείου Ερμούπολης, κ. Παύλο Χατζηγηρηγορίου, Σεπτέμβριος 2024*
- <https://thinkhermes.com>
- <https://Hermoupolismuseum.gr>
- [https://100 – 100 – i65.mystikingly.com/](https://100-100-i65.mystikingly.com/)
- <https://www.logotipos.gr>to-chroniko-ton-diergasion-gia-ti-dimiourgia-tou-istorikou-mouseiou-tou-lykeiou-ellinidon-syrou, 8 Νοεμβρίου 2023, Γιώργος Αλβέρτης>
- <https://www.logotipos.gr>akomi-ena-diamanti-apektise-i-arhontissa-ton-kykladon, 22 Οκτωβρίου 2023, Γιώργος Αλβέρτης>

Ξενάγηση του Συνδέσμου Συριανών στη Ρωμαϊκή Αγορά

Κείμενο: Χρήστου Θανόπουλου

Φωτογραφίες: Νινέττας Κοντογεώργη, Χρήστου Θανόπουλου

Το Σάββατο 15 Ιουνίου 2024, μια παρέα φιλόρχαιων φίλων και μελών του Συνδέσμου Συριανών, παρακολούθησαν ξενάγηση στον αρχαιολογικό χώρο της Ρωμαϊκής Αγοράς. Ξεναγός μας ο Δρ. Αρχαιολογίας κ. Μάριος Μυλωνάς. Λόγω του καύσωνα που επικρατούσε στην Αθήνα εκείνες τις ημέρες, αποφασίστηκε η ξενάγησή μας να γίνει τις απογευματινές ώρες.

Η Αρχαία Αγορά της Αθήνας, εκεί όπου βρίσκεται η Στοά του Αττάλου και το Ηφαιστείο (Θησείο), συγκέντρωνε αρχικά όλες τις δραστηριότητες του Αθηναϊκού Άστεως (θρησκευτικές, αθλητικές, πολιτικές, δικαστικές, εμπορικές). Για την εξοικονόμηση πολύτιμου χώρου, λόγω των αυξανόμενων αναγκών σε νέα κτίρια, η Αγορά άρχισε σταδιακά να αποσυμφoreείται από τις λειτουργίες της. Η Εκκλησία του Δήμου μεταφέρθηκε στην Πνύκα, ενώ στα χρόνια του Περικλή, για τη διεξαγωγή δραματικών και μουσικών αγώνων, κτίστηκαν το θέατρο του Διονύσου και το Ωδείο του Περικλή στη νότια κλιτύ της Ακρόπολης. Τον 4^ο αι. π.Χ., επί Λυκούργου, η διεξαγωγή των αθλητικών αγώνων μεταφέρθηκε στο Παναθηναϊκό Στάδιο και των ιππικών αγώνων στον Παλαιό Ιππόδρομο, στην περιοχή του σημερινού Νέου Φαλήρου. Στην ελληνιστική περίοδο

οικοδομήθηκαν η Μέση και Νότια Στοά, το Μητρώον και η Στοά των Αττάλου, στην περίμετρο της ακανόνιστης πλατείας της Αγοράς. Στη μακρά περίοδο της ρωμαϊκής κυριαρχίας, ο χαρακτήρας της Αγοράς ως διοικητικού κέντρου χάνεται, ενώ κτίζονται το Ωδείο του Αγρίππα (όπου λάμβαναν χώρα πλέον οι συναυλίες) και ο ναός του Άρεως (5^{ου} αι. π.Χ.), ο οποίος μεταφέρθηκε από τις Αχαρνές στην Αθήνα.

Για τις εμπορικές συναλλαγές οι Ρωμαίοι κτίζουν μια νέα Αγορά, τη Ρωμαϊκή Αγορά, 100 μ. ανατολικά της Αρχαίας, αποτελούμενη από ένα ορθογώνιο κτίριο διαστάσεων 111 x 98 μ., με μεγάλη υπαίθρια αυλή, που περιβάλλεται από στοές με ιωνικό περιστύλιο, στο πίσω μέρος του οποίου υπάρχουν καταστήματα, αποθήκες και γραφεία. Η κιονοστοιχία του περιστυλίου είναι διπλή (ιωνική και δωρική) προς την πλευρά της Ακρόπολης (νότια πλευρά). Εδώ εντοπίζονται και μεταγενέστεροι (βυζαντινοί) καμαροσκεπαστοί-θολωτοί τάφοι. Κατασκευάστηκε μεταξύ 19 – 11 αι. π.Χ. Το ένα πρόπυλο στη δυτική πλευρά είναι δωρικό, από πεντελικό μάρμαρο. Κατασκευάστηκε με τις δωρεές του Ιούλιου Καίσαρα και του Αυγούστου, είναι γνωστό ως Πύλη της Αρχηγέτιδος Αθηνάς (πρώτη αρχηγό ή πρώτη ιδρύτρια της πόλης) και αφιερώθηκε στη θεά από τον Δήμο των Αθηναίων, επί άρχοντος Νικίου (11/10 αι. π.Χ.). Αυτή είναι η κύρια είσοδος, η οποία βρισκόταν στο τέλος πλακόστρωτης οδού που ξεκινούσε από την Αρχαία Αγορά, ανάμεσα στη Στοά του Αττάλου και τη Βιβλιοθήκη του Πανταίνου. Το δεύτερο πρόπυλο βρίσκεται στην ανατολική πλευρά της Αγοράς και είναι ιωνικό με αρράβδωτους κίονες από γκριζό μάρμαρο Υμηπτού. Ένα στενό κλιμακοστάσιο στο μέσον της νότιας οδού, ανατολικά της κρήνης που υπήρχε εδώ, οδηγούσε σε μια άλλη μικρή είσοδο, ψηλά, πάνω από τον αναλημματικό τοίχο, στο δρόμο που περνούσε από το σημείο αυτό ή οδηγούσε σε όροφο της στοάς (ίσως το Αγορανομείο). Επί αυτοκράτορα Αδριανού (117–138 μ.Χ.) η αυλή πλακοστρώθηκε. Τότε τοποθετήθηκε στην κεντρική θύρα του δυτικού πρόπυλου και η επιγραφή με το ψήφισμα του Αδριανού, που ρύθμιζε τις φορολογικές υποχρεώσεις των λαδέμπορων.

Ανατολικά της Ρωμαϊκής Αγοράς (τέρμα οδού Αιόλου), σε ψηλότερο επίπεδο βρίσκονται τρία άλλα κτίρια. Το λεγόμενο «Αγορανομείο» (1^{ος} αι. μ.Χ.), έδρα των αρχόντων που έλεγχαν την αγορά. Η ταύτιση σήμερα δεν είναι αποδεκτή. Σώζονται το πλατύ κλιμακοστάσιο, η πρόσοψή του με τρεις τοξωτές θύρες και τμήματα του βόρειου και νότιου τοίχου. Η επιγραφή στο επιστύλιο της πρόσοψης αναφέρει ότι ήταν αφιερωμένο στην Αθηνά Αρχηγέτιδα και τους σεβαστούς θεούς.

Το σημαντικότερο και εντυπωσιακότερο κτίριο του αρχαιολογικού χώρου, το οποίο βρίσκεται βόρεια του ανατολικού προπύλου, δίπλα στο «Αγορανομείο», είναι το «Ωρολόγιο» του Ανδρόνικου Κυρρήστου ή Πύργος των Ανέμων (Αέρηδες), συνδυασμός ανεμοδείκτη, ηλιακού και υδραυλικού ρολογιού. Συγκέντρωνε όλα τα τεχνολογικά επιτεύγματα της εποχής, όσον αφορά τη μέτρηση του χρόνου. Κατασκευάστηκε τον 1^ο αι. π.Χ. από τον αστρονόμο Ανδρόνικο από την Κύρρο της Μακεδονίας ή της Συρίας (πόλη που ίδρυσαν οι Μακεδόνες Σελευκίδες). Είναι άγνωστο ποιος χρηματοδότησε την κατασκευή του ρολογιού, είτε ο Ανδρόνικος Κύρρηστος είτε κάποιος ευπατρίδης. Πρόκειται για έναν οκταγωνικό πύργο από πεντελικό μάρμαρο, πάνω σε βάση με τρεις βαθμίδες. Μόνο η θεμελίωση είναι φτιαγμένη από πωρόλιθο. Έχει κωνική (πυραμιδοειδή) στέγη, με μαρμάρινα κεραμίδια αρχικά, (αργότερα

κεραμικά), ένα κυλινδρικό πρόσκτισμα στη νότια πλευρά και δύο πρόπυλα. Το ρολόι κατασκευάστηκε για τις ανάγκες του εμπορίου, έτσι ώστε να δείχνει την ώρα, μέρα – νύχτα και όλες τις εποχές του χρόνου. Στην κορυφή της στέγης ένας χάλκινος περιστρεφόμενος ανεμοδείκτης, με τη μορφή του Τρίτωνα (μυθικού πλάσματος που ήταν μισός άνθρωπος και μισός ψάρι), έδειχνε την κατεύθυνση των ανέμων. Ο ανεμοδείκτης δεν σώζεται. Οι άνεμοι προσωποποιημένοι, απεικονίζονται ανάγλυφοι στο επάνω μέρος, κάθε πλευράς του οκταγώνου και αντιστοιχούν στις οκτώ βασικές κατευθύνσεις των ανέμων. Τα ονόματά τους είναι χαραγμένα κάτω από το γείσο: Βορέας, Καικίας (ΒΑ άνεμος, ο Γρέγος), Απηλιώτης (Ανατολικός), Εύρος, Νότος, Λιψ (ΝΔ άνεμος, ο Λίβας), Ζέφυρος (δυτικός άνεμος, ο Πουνέντες), Σκίρων (ΒΔ άνεμος, ο Γαρμπής), (ΝΑ άνεμος, ο Λεβάντες). Ο καθένας τους εικονίζεται με τα χαρακτηριστικά των καιρικών φαινομένων που προκαλεί. Έτσι ο Βορέας εικονίζεται με βαριά ρούχα να φυσάει δυνατά μια μπουρού (μεγάλο κοχύλι), ο Νότος με ελαφρά ρούχα κρατάει μια στάμνα που στάζει νερό, για τη βροχή που φέρνει, κ.λπ. Οι μορφές ήταν χρωματισμένες.

Σε κάθε πλευρά, κάτω από τις παραστάσεις των ανέμων, είναι χαραγμένες ακτίνες ηλιακών ρολογιών, πάνω στις οποίες σιδερένιες ράβδοι, τοποθετημένες στις γωνίες του πύργου, έριχναν τη σκιά τους. Έτσι οι οκτώ πλευρές του πύργου λειτουργούσαν ως ηλιακά ρολόγια. Το ηλιακό ρολόι δείχνει επίσης το θερινό και χειμερινό ηλιοστάσιο. Το καλοκαίρι μια ώρα έχει 74 λεπτά και το χειμώνα 45 λεπτά. Στο εσωτερικό του κτιρίου λειτουργούσε υδραυλικό ρολόι, το οποίο έδειχνε την ώρα ακόμα και τις συννεφιασμένες μέρες ή στη διάρκεια της νύκτας. Λειτουργούσε με νερό που κατέβαινε μέσω σωλήνων από την πηγή Κλεψύδρα της Ακρόπολης και τροφοδοτούσε ημικυλινδρική δεξαμενή, στο εξωτερικό του κτιρίου. Ο υδραυλικός μηχανισμός μέτρησης του χρόνου στηριζόταν σε οπή, στο κέντρο του δαπέδου, στο εσωτερικό του κτιρίου και περιλάμβανε δύο δοχεία, που είχαν σταθερή ροή νερού, από το ένα δοχείο στο άλλο, ρυθμιζόμενη με πλωτήρα (φλοτέρ) και αλυσίδα. Το γέμισμα του άδειου δοχείου ολοκληρωνόταν σε 24 ώρες, κατόπιν άδειαζε για να ξαναγεμίσει στις επόμενες 24 ώρες. Με κάποιες χαραξίες, πιθανόν και με τη βοήθεια ενός δείκτη που ανέβαινε μαζί με τη στάθμη του νερού, μπορούσε κανείς να πληροφορηθεί την ώρα.

Το κτίριο διατηρήθηκε ακέραιο, λόγω της συνεχούς χρήσης του ανά τους αιώνες. Την παλαιοχριστιανική εποχή, ίσως είχε μετατραπεί σε βαπτιστήριο και αργότερα σε χριστιανικό ναό. Υπάρχουν πολλά κατάλοιπα τοιχογραφιών. Ο θόλος εσωτερικά είναι χρωματισμένος με βαθύ κυανό χρώμα (έναστρος ουρανός), ενώ ζωγραφιστά ανθέμια και μαϊάνδρος περιτρέχει το εσωτερικό του μνημείου, κοντά στην οροφή. Η χρήση του ναού επιβεβαιώνεται από τα ίχνη τοιχογραφιών του Επιτάφιου Θρήνου (άγγελος με σταυρό), των Αγίων Γεωργίου και Δημητρίου, ενώ ο Αναστάσιος Ορλάνδος (1887-1979), εντόπισε χαμηλά-περιμετρικά, πλοία του 3^{ου}-4^{ου} αι. μ.Χ. Επί Τουρκοκρατίας, χρησιμοποιήθηκε ως «παρεκκλήσι» του Μεντρεσέ (τουρκικού ιεροδιδασκαλείου), που υπήρχε απέναντι από την δευτερεύουσα (βορεινή) είσοδο του αρχαιολογικού χώρου. Τότε δημιουργήθηκε το μιχράμπ (μουσουλμανικό ιερό). Τον 18^ο αιώνα, όταν το Ρολόι έγινε «ο τεκές του Μπραίμη» (τόπος προσευχής), του Τάγματος των Μεβλεβί μοναχών, το στόλιζαν με πράσινες σημαίες και άλλα ιερά σύμβολα του Μωάμεθ. Εδώ κάθε

Παρασκευή λάμβανε χώρα ο τελετουργικός χορός (σεμά) των στροβιλιζόμενων δερβίσηδων, οι οποίοι έπεφταν σε έκσταση, προσπαθώντας να ενωθούν με το «θείο». Ο Έλγιν αποπειράθηκε να αποσυναρμολογήσει το Ρολόι και να το αποσπάσει, όμως τον εμπόδισαν με κάθε τρόπο οι Τούρκοι. Το μνημείο περιγράφουν ο Φραγκισκανός μοναχός Urbano Dalefosse Bolzanio (15^{ος} αι.) και ο Οθωμανός περιηγητής-χρονογράφος Εβλιά Τσελεμπί (17^{ος} αι.).

Βορειοδυτικά του Πύργου των Ανέμων, βρίσκονται τα ερείπια των Βεσπασιανών (δημοσίων αποχωρητηρίων), ορθογώνια αίθουσα, με θρανία στις πλευρές και στενό προθάλαμο ανατολικά. Οι χρήστες του αποχωρητηρίου κάθονταν ο ένας δίπλα στον άλλον, κάνοντας συζητήσεις, ενώ τρεχούμενο νερό απομάκρυνε τα λύματα.

Στο Ρολόι του Ανδρόνικου Κυρρήστου έγινε περιίδεση το 1877, με επίβλεψη του Παναγιώτη Ευστρατιάδη (1815-1888). Έχει διατηρηθεί η πήλινη κεράμωση της στέγης. Στην επισκευή προ του 1981, προστατεύτηκαν οι αρμοί με τσιμεντοκονίαμα. Στην τελευταία συντήρηση του κτιρίου, με χρηματοδότηση από το ΕΣΠΑ 2013–2015, έγινε εκτεταμένος καθαρισμός, περιίδεση της στέγης με ανοξειδωτο σύρμα, τοποθετήθηκαν σύνδεσμοι τιτανίου, φύλλο μολύβδου κάλυψε τη σίμη στέγης, κ.α.

Δεν είναι γνωστό πότε ακριβώς καταστράφηκε η Ρωμαϊκή Αγορά. Μετά την επιδρομή των Ερούλων το 267 μ.Χ. και τον περιορισμό της πόλης μέσα στο υστερορωμαϊκό τείχος, το εμπορικό και διοικητικό κέντρο της πόλης μεταφέρθηκε από την Αρχαία στη Ρωμαϊκή Αγορά και τη Βιβλιοθήκη του Αδριανού, όπου συνέχισε να βρίσκεται έως τα μέσα του 19^{ου} αιώνα. Με την πάροδο των ετών, ο χώρος προσχώθηκε σημαντικά και κατά τη βυζαντινή και μεταβυζαντινή περίοδο καταλήφθηκε από οικίες, εργαστήρια, ναούς (των Ταξιαρχών, σημερινή Παναγία Γρηγορούσα), του Προφήτη Ηλία και της Σωτήρας της Παζαρόπορτας (που έχουν κατεδαφιστεί) και το Φετιχιέ Τζαμί (Τζαμί της Νίκης). Επί Τουρκοκρατίας εδώ ήταν το Σταροπάζαρο.

Κατά την επίσκεψη του Μωάμεθ του Πορθητή στην Αθήνα (1458), μέσα στην παλαιοχριστιανική βασιλική του 5^{ου} αι. μ.Χ., διαμορφώθηκε ένα μικρό μιχράμπ. Στη διάρκεια της πεντάμηνης κατάληψης της πόλης από τους Ενετούς του Μοροζίνι (1678), ο ναός μετατράπηκε σε καθολικό ναό, αφιερωμένο στον Αγ. Διονύσιο. Γύρω στο 1670, επ'ευκαιρία της κατάληψης του Χάνδακα από τους Οθωμανούς (1669), πάνω στην παλαιοχριστιανική βασιλική κτίστηκε το Φετιχιέ Τζαμί, με σωστό προσανατολισμό προς τη Μέκκα. Ανήκει στον αρχιτεκτονικό τύπο "quatre feuille" ή "lover – leaf – cross – in square", λόγω της διαμόρφωσης της στέγης του με τέσσερα τεταρτοσφαίρια, για την αντιστήριξη του κεντρικού τρούλου και θεωρείται πιθανόν ως το παλαιότερο αντιπροσωπευτικό παράδειγμα του τύπου, γεγονός που το καθιστά από αρχιτεκτονική και τυπολογική άποψη σημαντικό. Το 1824 εδώ λειτουργούσε αλληλοδιδασκικό σχολείο. Επί Καποδίστρια, τον 19^ο αι. και έως τις αρχές του 20^{ου} αι., δίπλα στο τζαμί λειτουργούσε στρατιωτικός φούρνος. Εφοδίαζε το στρατώνα, που κτίστηκε στη θέση του τουρκικού διοικητηρίου (Βοεβοδαλίκι), στο χώρο της Βιβλιοθήκης του Αδριανού. Το 1931 η Ρωμαϊκή Αγορά καθαρίστηκε από όλα τα κατάλοιπα του μεσαιώνα–βυζαντινής εποχής.

Το τουρκικό ιεροδιδασκαλείο (Μεντρεσέ) κτίστηκε το 1721 και μετά την απελευθέρωση λειτούργησε ως φυλακή, με την προσθήκη δευτέρου ορόφου. Το μεγαλύτερο μέρος του κατεδαφίστηκε το 1914 και σώζονται μόνο ελάχιστα λείψανα και η είσοδος με την επιγραφή. Στον πελώριο πλάτανο της αυλής, που είχε φυτέψει ο έγκλειστος ληστής Μπίμπισης, γίνονταν εκτελέσεις δια απαγχονισμού και γι' αυτό ήταν το πλέον μισητό σύμβολο της φυλακής. Οι αποφυλακισμένοι, αναφέρονταν σατυρικά στον πλάτανο του Μεντρεσέ, με την παροιμιώδη φράση «Χαιρέτα μας, τον πλάτανο!»

Η Βιβλιοθήκη του Αδριανού, κτίστηκε το 132 μ.Χ. από τον αυτοκράτορα Αδριανό, είχε ορθογώνιο σχήμα (122 x 82 μ.), με περίστυλη στοά και χώρους για τη φύλαξη παπύρων–βιβλίων, αίθουσες διαλέξεων, κ.α. Ονομαζόταν και Πανεπιστήμιο Αθηνών. Μετά την καταστροφική επιδρομή των Ερούλων, τα υπολείμματα της Βιβλιοθήκης ενσωματώθηκαν στο υστερορωμαϊκό τείχος. Η Βιβλιοθήκη ανακαινίστηκε το 412 μ.Χ. Τον 5^ο αι. μ.Χ. κτίστηκε στο κέντρο του αίθριου τετράκογχος ναός, η βυζαντινή «Μεγάλη Παναγιά», ο οποίος τον 7^ο αι. μ.Χ. μετατράπηκε σε τρίκλιτη βασιλική, ενώ τον 18^ο αι. διαιρέθηκε σε δύο τρουλαίες εκκλησίες, της Παναγίας και της Αγ. Τριάδας. Τον 12^ο αι. κτίστηκε δίπλα στο Δυτικό Πρόπυλο της Βιβλιοθήκης και πάνω στα σκαλοπάτια του, ο κατεδαφισμένος σήμερα «Ναός του Αγ. Ασώματος στα Σκαλιά», αφιερωμένος στον Αρχάγγελο Ασώματο Μιχαήλ, ιδιοκτησία της οικογένειας Χαλκοκονδύλη. Απομένει σήμερα μικρό τμήμα τοίχου και μια αχνή τοιχογραφία του 1576, στην πρόσοψη της Βιβλιοθήκης του Αδριανού. Επί Τουρκοκρατίας λειτουργούσε στο χώρο της Βιβλιοθήκης του Αδριανού το Πάνω Παζάρι (εμπορικό κέντρο με 100 καταστήματα), το Βοεβοδαλίκι (κατοικία–έδρα του Τούρκου διοικητή–βοεβόδα της Αθήνας) και η έδρα της Δημογεροντίας, το Κουσέγιο, το ελληνικό δηλαδή Διοικητήριο. Μέχρι την απελευθέρωση (1833) ήταν το εμπορικό και διοικητικό κέντρο της Αθήνας. Μετά την σκόπιμη πυρκαγιά του 1884, κήκαν όλα τα μικρομάγαζα και η παλαιότερη εκκλησία της Αθήνας, η «Μεγάλη Παναγιά», οπότε στον κενό πλέον χώρο άρχισαν οι αρχαιολογικές ανασκαφές (1885-6, 1950, κ.α.). Το μνημείο είναι ανοικτό για το κοινό από το 2004.

Η ξενάγηση ήταν εξαιρετικά ενδιαφέρουσα. Συγχαρητήρια στον Δρ. Αρχαιολογίας κ. Μάριο Μυλωνά.

Βιβλιογραφία

- *Ξενάγηση του Δρ. Αρχαιολογίας κ. Μάρου Μυλωνά*
- *Φυλλάδιο: Η Ρωμαϊκή Αγορά της Αθήνας. Ταμείο Αρχαιολογικών Πόρων, Αθήνα 2011*
- *Περίπατοι Κληρονομιάς στην Αθήνα, Δήμος Αθηναίων Πολιτισμικός Οργανισμός, Ελληνική Εταιρεία για την Προστασία του Περιβάλλοντος και της Πολιτιστικής Κληρονομιάς, Εκδόσεις ΟΞΥ, Αθήνα 2004*

Φεστιβάλ Εκκλησιαστικού Οργάνου «ΑΝΩ»

Κείμενο, φωτογραφίες Χρήστου Θανόπουλου

Την Τετάρτη 21 Αυγούστου 2024, στον Καθεδρικό Ναό Αγ. Γεωργίου Άνω Σύρου, ο Βρετανός οργανίστας David Pipe και η Τσέχα μεσόφωνος Bella Adamona με την εξαιρετική φωνή της, μάγεψαν το κοινό, που είχε την τύχη να παρευρεθεί στη συναυλία για εκκλησιαστικό όργανο και φωνή.

Εκτελέστηκαν έργα Σκαλκώτα (120 χρόνια από τη γέννησή του και 75 χρόνια από το θάνατό του), Bach, Dvorak, Mahler, κ.α. Η συναυλία πραγματοποιήθηκε στα πλαίσια του 8^{ου} Διεθνούς Φεστιβάλ Εκκλησιαστικού Οργάνου «ΑΝΩ». Το κοινό καταχειροκρότησε τους συντελεστές και συνεχάρη τον επίσκοπο Πέτρο Στεφάνου, καθώς και τον καλλιτεχνικό διευθυντή Στέφανο Τσιαλή! Παράλληλα στα παρεκκλήσια του Αγ. Γεωργίου παρουσιάστηκαν η εγκατάσταση δαπέδου «Κατάπαυσις», από τον Ελβετό καλλιτέχνη Werner Widmer και η έκθεση «Τα εκκλησιαστικά όργανα της Ελλάδος», με φωτογραφίες και κατατοπιστικά κείμενα, για τα 18 εκκλησιαστικά όργανα που υπάρχουν σήμερα στην Ελλάδα, (κάποια εν λειτουργία και κάποια όχι), σε ναούς και στο Μέγαρο Μουσικής Αθηνών, σε επιμέλεια του φωτογράφου Δημήτρη Βαμβακούση.

Η υπόλοιπη βραδιά, στην Άνω Σύρο, κύλισε σε πανηγυρική ατμόσφαιρα. Η «Πιάτσα», τα εστιατόρια, τα καφέ, τα μπαράκια, τα μαγαζάκια, είχαν πλημμυρίσει από

χαρούμενες φωνές και πολύχρωμες παρουσίες επισκεπτών, κυρίως νέων. Κυρίαρχη ήταν η ξεγνοιασιά αλλά και η έντονη ζέση στα στενάκια της Άνω Σύρου, ενώ η Ερμούπολη είχε φορέσει την πλουμιστή νυχτερινή φορεσιά της και το φεγγάρι φώτιζε με τις ασημένιες ακτίνες του τη θάλασσα.

Πραγματοποιήθηκαν άλλες τρεις συναυλίες, έως την Κυριακή 25 Αυγούστου 2024. Την τελευταία ημέρα του Φεστιβάλ «ΑΝΩ», κατ' εξαίρεση η συναυλία έλαβε χώρα στα Φηρά Σαντορίνης. Στη συναυλία της Παρασκευής 23 Αυγούστου 2024 στο Ησυχαστήριο «Παναγία της Ελπίδας» στην Ερμούπολη, καθώς και στη Σαντορίνη, παρουσιάστηκε για πρώτη φορά η "ANO Festival Orchestra" (Ορχήστρα Φεστιβάλ ΑΝΩ), με Έλληνες, Πολωνούς, και Τσέχους νέους μουσικούς, υπό την καθοδήγηση έμπειρων μουσικών της Κρατικής Ορχήστρας Αθηνών (ΚΟΑ), και υπό τη διεύθυνση του Στέφανου Τσιαλή.

Αντώνης Αλμπανόπουλος, ένας πρωτοποριακός κινηματογραφιστής στη Σύρο

Κείμενο, φωτογραφίες, Χρήστου Θανόπουλου

Το Σάββατο 24 Αυγούστου 2024, στο Θέατρο «Απόλλων» πραγματοποιήθηκε μια μοναδική προβολή-παρουσίαση της ζωής και του έργου του πρωτοποριακού κινηματογραφιστή Αντώνη Αλμπανόπουλου (Ερμούπολη 1928–2019), ο οποίος στις ταινίες του αποτύπωσε με γλαφυρό τρόπο την καθημερινή ζωή, το αστικό τοπίο και τη φύση, κυρίως στη Σύρο, αλλά και Πάρο, Τήνο, τη δεκαετία του '60. Αφηγητής της εκδήλωσης ήταν ο γιος του Νίκος Αλμπανόπουλος, πρώην αντιδήμαρχος, ο οποίος βασισμένος στο προσωπικό αρχείο του πατέρα του, παρουσίασε με τεκμηριωμένο και αφηγηματικό τρόπο πως προετοιμάστηκαν και γυρίστηκαν τα ντοκιμαντέρ, ποιοι συμμετείχαν, ποιος ήταν παραγωγός και σκηνοθέτης. Προβλήθηκαν οι ταινίες μικρού

μήκους που έχουν διασωθεί, ολόκληρες ή τμήματά τους, πολλές φωτογραφίες, συνεντεύξεις, έγγραφα, αποσπάσματα από το βιβλίο εσόδων–εξόδων, κ.α. Τα έσοδα της εκδήλωσης διατέθηκαν στο Σύλλογο Παροχής Φροντίδας και Κατ’ οίκον Νοσηλείας Σύρου, στο Δ.Σ. του οποίου ο Αντώνης Αλμπανόπουλος υπήρξε δραστήριο μέλος. Η εκδήλωση είχε πραγματοποιηθεί για πρώτη φορά τον Ιούλιο 2022, κατά την έναρξη του 10^{ου} Διεθνούς Κινηματογραφικού Φεστιβάλ Σύρου (SIFF), οπότε είχε προβληθεί και η πρώτη εμβληματική ταινία του Αλμπανόπουλου.

Ο Αντώνης Αλμπανόπουλος γεννήθηκε στην Ερμούπολη το 1928. Γονείς του ήταν ο καπνοπώλης Νίκος Αλμπανόπουλος (γ. 1890) από την Ερμούπολη και η Φρόσω Πορή (γ. 1897) από την Ικαρία, που είχε έρθει στη Σύρο ανήλικο κορίτσι να εργαστεί ως υπηρέτρια. απέκτησαν δύο παιδιά, τον Γιώργο (γ. 1925) και τον Αντώνη.

Ο Αντώνης Αλμπανόπουλος ξεκίνησε σε ηλικία 14 ετών να εργάζεται ως τιτλαδόρος, (δηλαδή να τοποθετεί τους υπότιτλους σε κάθε σκηνή κάτω από το φιλμ), μαζί με το μηχανικό προβολής, πρόσφυγα Βασίλη Μαντό, στο Θέατρο «Απόλλων» που λειτουργούσε ως χειμερινός κινηματογράφος, σε κινηματογραφικές προβολές για τα ιταλικά-γερμανικά κατοχικά στρατεύματα, αλλά και Συριανούς. Σε ηλικία 16 ετών, με την προβολή του επίσημου ντοκιμαντέρ της Γερμανικής Υπηρεσίας Πληροφόρησης, για τη συμμαχική απόβαση στη Νορμανδία (6 Ιουνίου 1944), ενημερώθηκε για την τροπή του πολέμου και πληροφόρησε κρυφά τους φίλους του.

Μετά την απελευθέρωση εργάστηκε ως μηχανικός προβολής για 20 χρόνια, σε κινηματογράφους του Π. Δασκαλέα, στην Ερμούπολη, Άνω Σύρο, Βάρη, Κίνι, κ.α. Επίσης, εργάστηκε στην Κορινθία, Ρόδο («Απόλλων»), Πάρο («Απόλλων», «Πικολίνο»), για πάνω από 50 χρόνια. Έφτιαχνε επίσης τα διαφημιστικά πανό και τις αφίσες των προβολών. Νυμφεύθηκε τη Μαριώρα Πατέλη–Αλμπανοπούλου (1933–2019). Το 1957 πήρε το πτυχίο Ραδιοτεχνίας από τη Σχολή Κλειαμάκη στην Αθήνα. Το 1958 έλαβε την άδεια χειριστή κινηματογράφου και το 1961 ξεκίνησε μαθήματα σκηνοθεσίας εξ’ αποστάσεως στο «Κολλέγιο Κινηματογράφου, Θεάτρου και Τηλεοράσεως» (με πλούσιο πρόγραμμα σπουδών, όπως: Ιστορία Τέχνης, Λογοτεχνίας, Οπτική, κ.α.). Παράλληλα, είχε ξεκινήσει να εργάζεται καθημερινά στον κινηματογράφο «Λίντο», μέχρι τα μεσάνυκτα. Όμως ο μεγάλος του πόθος ήταν να γυρίσει δικές του ταινίες και έτσι αγόρασε με πολλές θυσίες τρεις συνολικά επαγγελματικές μηχανές λήψεως, αρχικά των 16mm και κατόπιν των 35mm. Εκείνη την εποχή μόνο δύο εταιρείες παραγωγής ταινιών είχαν μηχανές λήψης των 35mm. Το μεγάλο καρέ των φιλμ 35mm, έκανε δυνατή την προβολή ταινιών σε μεγάλες κινηματογραφικές οθόνες, με άριστη ποιότητα. Η μηχανή λήψης των 35mm κόστιζε το 1961 40.000 δραχμές, δηλαδή όσο οι μισθοί 4 ετών (ο μηνιαίος μισθός ήταν 800 δραχμές). Έτσι ιδρύθηκε η εταιρεία κινηματογραφικών παραγωγών «ΑΛΚΑ Φιλμς», με τη συμμετοχή του αγαπημένου φίλου του Δημήτρη Καραβέλα. Αρχικά έγινε προσπάθεια παραγωγής ταινιών μεγάλου μήκους. Άρχισαν να γράφονται πολλά σενάρια από τον Αντώνη Αλμπανόπουλο και το φίλο του Τάκη Μαντά και έγιναν δοκιμαστικές εικονικές λήψεις, με διευθυντή παραγωγής το Νίκο Σαρτζετάκη.

Όμως τα οικονομικά του παραγωγού δεν το επέτρεπαν και έτσι ο Αλμπανόπουλος αποφάσισε να γυρίσει ταινίες μικρού μήκους.

Η αρχή έγινε το 1962 με το ντοκιμαντέρ «τουριστικής προβολής» της Σύρου: «Σύρος, το δαντελένιο νησί», με τη συμμετοχή κομπάρσων, ανάμεσά τους και ο κ. Τάκης Κυριτσόπουλος, που σύμφωνα με το σενάριο ήταν μέλος της οικογένειας που παραθέρριζε και έκανε περιήγηση στη Σύρο. Στη μουσική υπόκρουση ακούγεται η «Φραγκοσυριανή» (κατόπιν αδείας του Μάρκου Βαμβακάρη), τραγουδισμένη από τον Κυριάκο Μαυρή και το συγκρότημα Βαλσαμάκη. Επίσης, ακούγεται το «Τραγούδι της Σύρου», σε στίχους Αντώνη Αλμπανόπουλου, μουσική Λάκη Κυριακίδη και διευθυντή ορχήστρας τον Φραγκίσκο Βαρθαλίτη. Μαζί με το Μαυρή τραγουδάει ο νεαρός Νίκος Κωβαίος (μετέπειτα γνωστός φαρμακοποιός) «Σύρα μου αρχόντισσα, νυφούλα του Αιγαίου ...». Παρουσιάζεται η Ερμούπολη, η Βάρη, το Κίνι, τα Χρούσσα, το Επισκοπείο, η Ποσειδωνία, κ.α.

Στις 3 Απριλίου 1963 η ταινία έκανε πρεμιέρα στον κινηματογράφο «Λίντο». Η υποδοχή του Τύπου υπήρξε ενθουσιώδης. Αργότερα έγιναν παραγγελίες από τον Δήμο Πάρου και το Ίδρυμα Ευαγγελίστριας στην Τήνο. Ο Αλμπανόπουλος γύρισε άλλες δύο ασπρόμαυρες ταινίες για την Πάρο το 1963 (με τη λιτανεία του Δεκαπενταύγουστου) και την Τήνο το 1964 (με γάμο στα Δυό Χωριά και αλλού), καθώς και δύο έγχρωμες ταινίες για τη Σύρο, «Ταξίδι στην όμορφη Σύρα» (1964) και «Διακοπές στην όμορφη Σύρα» (1966). Τη δεύτερη έγχρωμη ταινία δεν κατέστη δυνατό να τη στείλει στο Φεστιβάλ Θεσσαλονίκης, όπως ήθελε, (με μουσική-τραγούδι Μίμη Πρόκου, στίχους Αντώνη Αλμπανόπουλου), λόγω άρνησης χορήγησης τραπεζικού δανείου. Δεν έγιναν οι αναμενόμενες παραγγελίες ταινιών από άλλα νησιά και δήμους. Τα έξοδα των κινηματογραφικών παραγωγών ήταν πολλά, αλλά τα έσοδα ελάχιστα. Οι ζημιές καλύφθηκαν με δανεισμό από δύο τράπεζες και από κοινού με το συμπαραγωγό φίλο του Δημήτρη Καραβέλα.

Το 1967 άνοιξε τον ιδιόκτητο θερινό κινηματογράφο «Δροσιά», στην Ποσειδωνία, ο οποίος έκλεισε στα τέλη της δεκαετίας του 1980 και απομένει μέχρι σήμερα το κενό οικόπεδο, δίπλα στο δρόμο. Ο κόσμος θυμάται τον Αλμπανόπουλο που πήγαινε με ποδήλατο τις μπομπίνες των ταινιών στο «Δροσιά».

Ο Δήμος της Σύρου δεν μπόρεσε να ενισχύσει οικονομικά τον Αλμπανόπουλο το 1964, έδωσε όμως το όνομά του σε μικρή οδό της Ερμούπολης, ύστερα από αποφάσεις δύο δημοτικών συμβουλίων (2019–2022). Ο Αλμπανόπουλος έλαβε μέρος στις δημοτικές εκλογές 1964–2006, δέκα φορές ως υποψήφιος δημοτικός σύμβουλος, με το κεντρώο ή αριστερό ψηφοδέλτιο και εξελέγη τέσσερις φορές. Μία φορά ήρθε πρώτος σε σταυρούς προτίμησης. Την τελευταία φορά (2010) κατήλθε ως υποψήφιος δήμαρχος με τη στήριξη του ΚΚΕ.

Η μηχανή προβολής των 35mm δωρίστηκε το 2022 από τα παιδιά του Αλμπανόπουλου, στο Βιομηχανικό Μουσείο Ερμούπολης και κοσμεί την είσοδό του. Ανήκε στον οραματιστή, πρωτοπόρο κινηματογραφιστή και είχε χρησιμοποιηθεί στους

κινηματογράφους «Λίντο», «Δροσιά», στο Πνευματικό Κέντρο Ερμούπολης και αλλού, έχοντας διασκεδάσει χιλιάδες Συριανούς και επισκέπτες.

Οι ταινίες του Αλμπανόπουλου είναι προσβάσιμες στο διαδίκτυο ("You Tube"). Ο Νίκος Αλμπανόπουλος έχει αποποιηθεί τα πνευματικά δικαιώματα των ταινιών του πατέρα του. Οποιοσδήποτε επιθυμεί μπορεί να τις διανέμει ελεύθερα.

Στο τέλος της εκδήλωσης το κοινό αποθέωσε με θερμά χειροκροτήματα τον αφηγητή, εντυπωσιασμένο από την αρτιότητα της παρουσίασης και την πολυσύνθετη προσωπικότητα του Αντώνη Αλμπανόπουλου, του ακούραστου εραστή της Κινηματογραφικής Τέχνης!

Βιβλιογραφία:

- Κείμενα παρουσίασης Νίκου Αλμπανόπουλου
- <https://www.logotytos.gr>>albanopoulos antonis, enas gnisios erastis tou kinimatografou, Γιώργος Αλβέρτης, 14 Αυγούστου 2022

Γιορτή Παραδοσιακής Νησιώτικης Κακκαβιάς στο Φοίνικα

Κείμενο, φωτογραφίες Χρήστου Θανόπουλου

Στις 23 Αυγούστου 2024, διοργανώθηκε με μεγάλη επιτυχία, η 25^η Γιορτή Παραδοσιακής Νησιώτικης Κακκαβιάς, που διοργάνωσε ο Επιμορφωτικός Φιλοτεχνικός Σύλλογος «Ο Φοίνικας της Σύρου», στην πλατεία του Φοίνικα, με τη στήριξη της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και της Περιφέρειας Ν. Αιγαίου. Μίλησαν η πρόεδρος του Συλλόγου κ. Ρόζα Ξανθάκη και ο πρόεδρος της κοινότητας Φοίνικα κ. Γιώργος Περρής. Στην εκδήλωση παραβρέθηκαν ο δήμαρχος Σύρου – Ερμουπόλεως κ. Αλέξης Αθανασίου, ο Αντιπεριφερειάρχης Ν. Αιγαίου κ. Μάρκος Δαδάς, αντιδήμαρχοι και εκπρόσωποι της αυτοδιοίκησης, καθώς και αντιπροσωπεία Γάλλων, από την πόλη Γκριγιόν, που έχει αδελφοποιηθεί με την Άνω Σύρο.

Από νωρίς το απόγευμα οι εθελοντές αλιείς προετοίμαζαν την κακκαβιά, όπου χρησιμοποίησαν 250 κιλά ψάρια. Η φωτιά είχε ανάψει και τα μεγάλα τσουκάλια έβραζαν ασταμάτητα. Οι ουρές του κόσμου ήταν ατέλειωτες για την πεντανόστιμη κακκαβιά, με το παξιμάδι και το γλυκό δροσιστικό κρασί, που προσέφεραν οι χαμογελαστοί εθελοντές.

Η ορχήστρα των: Α. Μήτση, Ν. Μαλλιάρη, Α. Ροσσολάτου και οι τραγουδιστές Άννα Περράκη και Γιάννης Σολάρης εκτέλεσαν ένα υπέροχο πρόγραμμα. Τα καλύτερα λαϊκά, χασαποσέρβικα, ζειμπέκικα, καλαματιανά, νησιώτικα, πυροδοτούσαν το κέφι και η πίστα γέμιζε ασφυκτικά, κυρίως από νεολαία. Το γλέντι συνεχίστηκε απτόητο, μέχρι τις πρώτες πρωινές ώρες!

**Συγχαρητήρια σε όλες και όλους!
Και του χρόνου!**

ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΣΥΡΙΑΝΩΝ,

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ – ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2024

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2024:

Σάββατο 19 Οκτωβρίου 2024,

Ώρα 9.00. Ημερήσια εκδρομή στις Μυκήνες, ξενάγηση από τον Δρ Αρχαιολογίας κ. Μυλωνά Μάριο στη μυκηναϊκή ακρόπολη, στο θησαυρό του Ατρέα και στο μουσείο, φαγητό στο Ναύπλιο στο εστιατόριο «Κήπος» (Πλατεία Φιλελλήνων και Μιχαήλ Ιατρού 1), προαιρετική ρομαντική βαρκάδα μέχρι το Μπούρτζι. **Κόστος συμμετοχής 30 ευρώ το άτομο, είσοδος στον αρχαιολογικό χώρο-μουσείο 12 ευρώ, μειωμένο 6 ευρώ.**

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2024:

Παρασκευή 9 Νοεμβρίου 2024,

Ώρα 9.00. Ημερήσια εκδρομή στη Λαυρεωτική, ξενάγηση από αρχαιολόγο στο Αρχαιολογικό Μουσείο Λαυρίου, στο Ορυκτολογικό Μουσείο και στα αρχαία πλυντήρια μεταλλευμάτων (Γεωπάрко Λαυρίου-Σούριζα), φαγητό στο ουζερί «Άγκυρα» στην παλιά Ιχθυαγορά Λαυρίου, (έργο του Τσίλλερ), καφές στο Σούνιο. **Κόστος συμμετοχής 20 ευρώ, είσοδος στο αρχαιολογικό μουσείο 3 ευρώ, μειωμένο 2 ευρώ.**

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2024:

Σάββατο και Κυριακή 1-2 Δεκεμβρίου 2024, Ώρα 10.00-19.00. Χριστουγεννιάτικη Εορταγορά στη Στέγη του Συνδέσμου Συριανών.

Κυριακή 8 Δεκεμβρίου 2024,

Ώρα 9.00-11.00. Εορτή Αγ. Νικολάου στον Ι. Ν. Αγ. Γεωργίου Καρύτση (θεία λειτουργία και αρτοκλασία) και **11.30-14.00** δεξίωση-προσκύνηση της εικόνας του Αγ. Νικολάου στη Στέγη μας.

Τετάρτη 11 Δεκεμβρίου 2024. Παρακολούθηση θεατρικής παράστασης.

Δηλώσεις συμμετοχής:

Μάρω Καφετζοπούλου, τηλ. 2102016490, 6946842363

Χρήστος Θανόπουλος, τηλ. 2107291746, 6944852669

Η εκκίνηση των ημερήσιων εκδρομών γίνεται από την οδό Γ' Σεπτεμβρίου 2, στο κέντρο της Αθήνας. Όπου δεν αναφέρεται κόστος συμμετοχής, η συμμετοχή είναι δωρεάν. Η Στέγη του Συνδέσμου Συριανών είναι στην οδό Γ' Σεπτεμβρίου 56, στον 5ο όροφο. Η ιστοσελίδα του Συνδέσμου Συριανών είναι: www.synd.gr. Σε περίπτωση τροποποίησης του προγράμματος, θα υπάρξει έγκαιρη ενημέρωση.

Τραπεζικός Λογαριασμός Συνδέσμου Συριανών:

ALPHA BANK IBAN GR 7901402380238002001000044

=====

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ

Ο Λογαριασμός IBAN του Συνδέσμου στη ALFA BANK είναι:

GR79 0140 2380 2380 0200 1000 044

Παρακαλούμε τα μέλη μας να καταθέτουν έγκαιρα την ετήσια συνδρομή τους, ενισχύοντας το Ταμείο μας, δεδομένου ότι είναι η μόνη πηγή εσόδων που διαθέτουμε για την κάλυψη των πάγιων εξόδων, καθώς και για τους σκοπούς του Συνδέσμου.

Πένθη:-

Απεβίωσε και ετάφη στην Αθήνα όπου διέμενε το παλαιό μέλος μας Αλεξοπούλου Νίτσα (Παγώνα) το γένος Τσουκάτου.

Στο Νοσοκομείο των Αθηνών που νοσηλευόταν, απεβίωσε, και ετάφη στη Σύρο, ο Εμμανουήλ (Μανώλης) Βαρδαλάχος, πολύ παλαιό μέλος του Συνδέσμου, συνταξιούχος Πλοίαρχος Ε.Ν.

Απεβίωσε και ετάφη στη Σύρο το παλαιό μέλος μας Παπαδόπουλος Παναγιώτης

Απεβίωσε το μέλος μας Βούλα Βουγιούκα – Μελισσάκη...

Απεβίωσε στην Αθήνα όπου διέμενε και ετάφη στη Σύρο η Άννα Συκουτρή, αδελφή της Εφόρου του του Συνδέσμου κ. Ντίνας Συκουτρή - Ανδρειωμένου.

Απεβίωσε στην Αθήνα όπου και ετάφη, πλήρης ημερών, η πολύ παλαιά Συριανή, Γιασεμούλα (Λούλα) Σμυρνάκη το γένος Ρίτσου, σύζυγος του χημικού Απόστολου Γ. Σμυρνάκη.

Με μεγάλη λύπη και συγκίνηση σας αναφέρω, επειδή πρόκειται για την αδελφή μου, ότι Απεβίωσε πλήρης ημερών, και ετάφη στη Σύρο, το πολύ παλαιό μέλος μας Αθηνά Αθανασιάδου το γένος Παπαπολίζου.

Θερμά συλλυπούμεθα τους οικείους των

ΟΙ ΗΤΤΗΜΕΝΟΙ ... ΝΙΚΗΤΕΣ

Από τον Τάκη Κυριτσόπουλο

====

Ο χρόνος γύρω διάβαινε κοιτώντας το ρολόι,
καθώς περνούσαν πλάι μας ανθρώπινες σκιές.
Μα δεν τον αισθανόμασταν όλοι εμείς οι αθώοι
μόν' λέγαμε αδιάφορα: «τι σήμερα ... τι χτες ...».

Όποτε στη γενέθλια επέστρεφες τη Γη σου,
ως και οι φίλοι σ' έδιωχναν, βάρδε περαστικέ!
Κι ας έκλαιγες το ντέρτι σου με τη βραχνή φωνή σου
κι ας κελαηδούσε ο τζουράς ταξίμια του τεκέ.

Έβαζες τις αλήθειες σου πιο πάνω απ' τα οφέλη
και μονοφόρι σ' έντυνε το ράσο το φαιό.
Διακάκι σε πεθάνανε, φτωχέ παπά – Βαγγέλη,
που λίγο ακόμη αν ψήλωνες ... θ' άγγιζες το Θεό!

Ερείπιο όταν γύριζες, γιόκα μου, απ' το μπάρκο,
κει που το κύμα σου 'κλεβε ανάσα και φωνή,
μέσ' στην κατώγα του Λιλή τά 'τσουζες με το Μάρκο
και αγκαλιά χορεύατε τη Φραγκοσυριανή ...

* Το ποίημα αναφέρεται στον Μάρκο Βαμβακάρη, στον διάκο Ευάγγελο Μονογυιό και σε κάποιον ξέμπαρκο ναυτεργάτη.

Ελπίδα

Από τον Δημήτρη Βόϊκο

Ήρθες απόψε να με δεις, κυρά,
που το φεγγάρι βγήκε για να ράβει,
κεντίδια πάνω στα νερά,
και στο καράβι.

Κεντίδια γνέθει, του παλιού καιρού.
Και συ θωρείς, αυτόφωτη αχτίνα,
που ρίχνει φως, ίδιο τ' αφρού
στη λαμαρίνα.

Και να, κοντά σου έρχομαι καλή,
μπας και φωτίσεις τη ζωή μου μέρα,
μήπως γλυτώσω απ' το κελί
κι απ' τη χολέρα.

Λες... να, μια σιδερένια φυλακή
όλη η ζωή, τα όνειρα δεμένα
πάνω στη άγκυρα εκεί...,
με την καδένα.

Ήταν σα νά 'ρθες να με δεις κυρά.
Πυρό το φως σου, καίει τους αιθέρες.
Κι εγώ, ναυάγιο στα νερά,
πάνω σε ξέρες.

Εκπαίδευση

Από τον Αντώνη Καραμολέγκο

=====

Μητέρα γνώσης γνώρισμα ακριβό
αστείρευτης πηγής θεσπέσιο ντοκουμέντο
του είναι μας πανάρχαιο αγαθό,
ατέλειωτο αέναο κρεσέντο.

Μορφής ατέλειωτης ορίζοντες δεν φτάνουν
όσοι σ' αγγίζουν προσπαθούν
λουσμένοι φως διάπλατα φαντάζουν,
θέλουν δε θέλουν σ' αγαπούν, σου μοιάζουν

Τύχη κι ευχή ομολογούν απόλυτα ταιριάζουν,
εκπαίδευση – μάνα ποθητή
πως να μη σε θαυμάζουν;

Το τρένο της ζωής

(Ο θάνατος ουδέν προς ημάς· το γαρ διαλυθέν αναισθητεί· το δ' αναισθητούν ουδέν προς ημάς.) Επίκουρος

Από τον Νίκο Σαλίβερο (Σάλος)

Πάνω στη γη, η ζωή μας είναι ο Παράδεισος
Κι ο θάνατος δεν είναι άλλο παρά μια άβυσσος
Όσα αγκάθια μας ματώσουνε με βοή
Τον ήλιο, το φεγγάρι, τον άνεμο έχομε στη ζωή.

/

Έχει βροχή το άνθος που θα καρπίσει
Έχει τον κόπο του ο γεωργός για να θερίσει
Του ναύτη έχει που θ' αφηφήσει την καταιγίδα
Τού άρρωστου της ζωής που έχει την ελπίδα

/

Όμως το χάρισμα του γέλιου, έχομε τη φωνή
Και του έρωτα το πάθος και την ηδονή
Ο φόβος της άβυσσου, δεν ημπορεί να κλέψει.
Σαν η αγάπη στη ζωή, είναι μόνιμη μας σκέψη.

/

Μπορεί ο άνθρωπος ν' αποφύγει το γκρεμό
Όταν το θάνατο, εν ζωή, τον ατενίζει με σαρκασμό.
Του παραδείσου, όσο ζει, να χαίρεται την ομορφιά,
αφού στην άβυσσο δεν υπάρχουνε πόνου καρφιά.

/

Κι αν λένε κάποιοι κάλιο μην είχα γεννηθεί
Όμως και το γάλα σαν ζεσταθεί θε να χυθεί.
Της ζωής την ζεστασιά στο μέτρο να κρατήσουν
Κι ο, τι χαρές, αν και ολίγες να τις ζήσουν.

/

Μύρια ανθρώπων στην αποβάθρα της τύχης αναμένουν
Πότε, ποιοι και πόσοι στο τρένο της ζωής θα μπαίνουν.
Μέσα στο τρένο, ο καθείς απ' όλα τα αισθήματα θα περάσει
Κι αν την αγάπη επιλέξει όταν θα βγει δεν θα 'χει χάσει.

ΓΕΛΟΙΟΓΡΑΦΙΕΣ

Από τον Τάκη Κυριτσόπουλο

